

Karar Sayısı: 586

4 Mayıs 2018 tarihinde Ankara'da imzalanan ekli "Türkiye-İrak Karma Ekonomik ve Teknik İşbirliği Komitesi 18. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı"nın onaylanmasına, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

10 Ocak 2019

Recep Tayyip ERDOĞAN

CUMHURBAŞKANI

**TÜRKİYE-IRAK KARMA EKONOMİK VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ
KOMİTESİ 18. DÖNEM TOPLANTISI
MUTABAKAT ZAPTI**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti (bundan sonra sırasıyla “Türk Tarafı”, “Irak Tarafı” ve gerekli bölümlerde “Taraflar” olarak anılacaktır.) arasındaki “Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının” 9. maddesi çerçevesinde oluşturulmuş olan Türkiye-İrak Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi’nin 18. Dönem Toplantısı 3-4 Mayıs 2018 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Türk heyetine Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanı Sayın Bülent Tüfenkci ve Irak heyetine Irak Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sayın İbrahim Al-Jaferi başkanlık etmiştir.

İki heyet üyelerinin listeleri EK I ve EK II’de yer almaktadır.

Ankara’yı ziyareti sırasında, Irak Dışişleri Bakanı Sayın İbrahim Al-Jaferi Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın İsmail Kahraman tarafından kabul edilmiş, Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu ve Ekonomi Bakanı Sayın Nihat Zeybekci ile bir araya gelmiş ve ve Irak ve Türkiye arasındaki ikili ilişkilere dair olumlu ve verimli görüşmelerde bulunmuştur.

Karma Komite bünyesindeki görüşmeler, Türkiye ile Irak arasında karşılıklı anlayış ve dostluk atmosferinde gerçekleştirilmiş ve karşılıklı yarar temelinde mevcut işbirliğinin daha da geliştirilmesi yönündeki karşılıklı isteği yansıtmıştır.

Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Sayın Binali Yıldırım tarafından 7-8 Ocak 2017 tarihlerinde Irak’a ve Irak Başbakanı Sayın Haydar El Abadi tarafından 25 Ekim 2017 tarihinde Türkiye’ye gerçekleştirilen ziyaretlerin olumlu sonuçlarını not etmişlerdir. İki komşu ülke arasındaki tarihsel ve kültürel bağlar, ticaret ve yatırımların yanı sıra enerji, sanayi, eğitim, güvenlik ve lojistik gibi diğer işbirliği alanları açısından kayda değer ekonomik ilişkilerini göz önünde bulunduran Taraflar, stratejik ortaklık anlayışı çerçevesinde Türkiye ve Irak arasındaki tüm işbirliği mekanizmalarını destekleme konusundaki güçlü isteklerini yinelemişlerdir.

Taraflar, 2008 yılında kurulan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) mekanizmasının tüm alanlarda ortak çalışmaların yürütülmesi ve ortaklık alanlarının belirlenmesi hususunda önemli bir araç olduğunu ve ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesine yönelik ortak amaç doğrultusunda 7 Ocak 2017 tarihinde üçüncü toplantısının gerçekleştirilmesinden duyulan memnuniyeti ifade etmişlerdir. Taraflar, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) 4. Toplantısını en kısa sürede gerçekleştirme hususundaki isteklerini ifade etmişlerdir.

Türk Tarafı, Irak’ın birlik, egemenlik ve toprak bütünlüğünün desteklenmesi hususundaki taahhüdünü ifade etmiştir.

Türk Tarafı Irak’ın yeniden imarı sürecine olan taahhüdünü belirtmiştir. Bu kapsamda, Türk Tarafı, Irak’ın yeniden imarı süreci kapsamındaki projeler için 50 milyon dolar doğrudan proje desteğinin yanı sıra 5 milyar dolar kredi sağlanacağını beyan etmiştir.

Taraflar, iki ülke arasındaki mevcut ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik olarak ayrıntılı görüşmeler gerçekleştirdikten ve görüş alışverişinde bulunduktan sonra aşağıda yer alan hususlarda mutabakata varmışlardır.

I. KISIM

Ticaret ve Yatırım İlişkileri

1. Yasal Çerçeve

İkili ilişkilerin güçlendirilmesinde yasal çerçeve oluşturulmasının önemini vurgulayarak, Taraflar aşağıda belirtilen anlaşmalarda ve mutabakat zabıtlarında ilerleme sağlamak konusunda anlaşmışlardır.

1.1. Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması

Türk Tarafı, 23 Mart 2009 tarihinde imzalanan Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması (KEOA)'nın, iki ülke arasındaki ikili ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi bakımından bir dönüm noktası teşkil ettiğini ifade etmiş ve Anlaşma'nın onay sürecini 2012 yılında tamamladığını belirtmiştir. Bu çerçevede, Türk Tarafı ikili ekonomik ve ticari ilişkilerde yeni ve daha kapsamlı bir sayfa açmak amacıyla Irak Tarafından Anlaşma'nın onay sürecini en kısa süre zarfında tamamlamasını talep etmiştir.

Irak Tarafı KEOA'da değişiklik yapılmasını talep etmiş ve bu bağlamda su ile ilgili bir madde eklenmesi isteğini ifade etmiştir.

Türk Tarafı, Anlaşmanın amacını göz önünde bulundurarak, su ile ilgili bir değişikliğin kabul edilebilir olmadığı yönünde cevap vermiştir. Türk Tarafı, su ile ilgili tüm konuların iki ülke arasında 25 Aralık 2014 tarihinde imzalanmış olan Suya İlişkin Mutabakat Zaptı altında kurulan çalışma gruplarında münhasıran ele alınması gerektiğini eklemiştir.

1.2. Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması

Taraflar, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Irak Cumhuriyeti Hükümeti arasında Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi ve Gelir Vergisi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması'nın ilk tur müzakerelerinin 8-10 Ağustos 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmesinden ve taslak anlaşmanın 10 Ağustos 2017 tarihinde paraflanmasından duydukları memnuniyeti ifade etmişlerdir. Taraflar, Anlaşmasının en kısa sürede imzalanması hususunda niyetlerini belirtmişlerdir.

1.3. Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması

Taraflar, yatırımların düzgün akışını kolaylaştıracak olan, iki ülke arasındaki Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'nı 2018 yılı sona ermeden imzalama arzusunu yinelemişlerdir. Türk Tarafı, Anlaşma'nın taslak metninin Nisan 2016'da diplomatik yollarla Irak Tarafına iletilildiğini hatırlatmıştır.

Irak Tarafı, Irak Yatırım Komisyonu'nun Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'na su ile ilgili bir madde ekleme isteğini belirtmiştir.

Türk Tarafı, ikili yatırım anlaşmasının kapsamı ve içeriğini dikkate alarak, su ile ilgili bir maddenin kabul edilebilir olmadığı yönünde cevap vermiştir. Türk Tarafı, su ile ilgili tüm konuların iki ülke arasında 25 Aralık 2014 tarihinde imzalanmış olan Suya İlişkin Mutabakat Zaptı altında kurulan çalışma gruplarında münhasıran ele alınması gerektiğini eklemiştir.

1.4. İstanbul'da "Irak'ta Yatırım Olanakları" Konulu Bir Seminer Düzenlenmesine İlişkin Mutabakat Zaptı

Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı'nın ve Irak Ticaret Bakanlığı'nın işbirliğinde 10 Nisan 2015 tarihinde İstanbul'da "Irak'ta Yatırım Olanakları" konferansının ve 20-22 Aralık 2017 tarihlerinde Gaziantep'te Gaziantep-Irak İş ve Yatırım Forumu'nun düzenlenmesinden duyulan memnuniyeti ifade etmişlerdir.

1.5. Fuarlara İlişkin Mutabakat Zaptı

Türk Tarafı, "Irak ve Türkiye'de Düzenlenecek Fuarlara dair Mutabakat Zaptı"nın 16 Mart 2017 tarihinde yürürlüğe girdiğini ifade etmiş ve işbu Mutabakat Zaptının Irak'taki onay sürecine dair bilgi talep etmiştir.

Fuarlar alanında işbirliğini pekiştirmek amacıyla Türk Tarafı, 1 Mart 2018 tarihinde Ankara'da Tarafların iki ülkede yetkili fuar organizatörleri ve fuarlarla ilgili bilgi değişiminde bulunduğu bir Toplantı düzenlemiştir.

1.6. Serbest Bölgeler Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı

Türk Tarafı, Irak Tarafını "Serbest Bölgeler Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı"nın 16 Mart 2017 tarihinden bu yana Türkiye'de yürürlükte olduğu hususunda bilgilendirmiş ve serbest bölgeler alanındaki tecrübesini paylaşmaya istekli olduğunu ifade etmiştir.

2. Ticaret ve Yatırımlar

Taraflar, Türkiye ve Irak arasındaki ikili ticari ve ekonomik ilişkilerdeki genel eğilimi incelemiş ve tam potansiyeline ulaşması amacıyla ikili ticaretin artırılması ve çeşitlendirilmesi için her türlü çabayı göstermek konusunda anlaşmışlardır.

Bu çerçevede, Taraflar 2009 yılında imzalanmış olan Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşmasında mutabık kalındığı üzere, kişilerin, iş insanlarının ve çalışanların dolaşımında, aynı zamanda yatırımlarda ve mal ve hizmetlerin transferinde tüm kısıtlamaların azaltılması ihtiyacını teyit etmişlerdir.

Türk Tarafı, 1 Şubat 2018 tarihinde Ankara'da gerçekleştirdikleri toplantı sırasında Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanı Sayın Nihat Zeybekci'nin, Irak Cumhuriyeti Planlama Bakanı ve Ticaret Bakan Vekili Sayın Salman Ali Al-Jumaili'ye sunduğu "Türkiye-Irak Ticari ve Ekonomik İlişkilerinin Geliştirilmesine Yönelik Yol Haritası(2018-2020)"na dair Irak Tarafının değerlendirmelerini talep etmiştir.

Türk Tarafı, Irak Tarafını Türk işadamlarının Irak'ta yaşadığı sorunlara dair bilgilendirmiş ve Irak tarafına bu konuda bir belge tevdi etmiştir.

2.1. Özel Sektör İşbirliği

Türk Tarafı, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun (DEİK) 2018 yılı sonbaharında Bağdat'ta Irak Ticaret Odaları Federasyonu'yla (FICC) işbirliği içerisinde Türkiye-İrak İş Konseyi Toplantısını gerçekleştirmek yönündeki isteğini belirtmiştir.

Türk Tarafı ayrıca 2018 yılının son çeyreğinde "İrak'ın Yeniden İmarı ve Yatırım İmkanları" Forumu düzenlemeyi teklif etmiştir.

Türk Tarafı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Irak Ticaret Odaları Federasyonu arasında 23 Kasım 2014'te imzalanmış olan Çalışma Komitesi Anlaşmasına işlerlik kazandırılmasını önermiştir.

2.2. Çok Taraflı Konular

2.2.1. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)

Taraflar, Irak'ın Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliği ile ortaya çıkacak olumlu etkiye işaret etmiş ve bu amaçla Türk Tarafı Irak'a çok taraflı müzakerelere ilişkin teknik yardım sağlamayı ve kapasite oluşturmayı teklif etmiştir.

2.2.2. İİT (İslam İşbirliği Teşkilatı) İçi Ticaret

Taraflar, İİT (İslam İşbirliği Teşkilatı) içi ticaretin artırılmasının önemini vurgulamışlardır. Türk tarafı, Irak'ı en kısa zamanda Tercihli Tarifeler Protokolü (PRETAS) ve Menşeyiş Protokolü'nü imzalamaya ve onaylamaya davet etmiştir.

2.3. Müşavirlik ve Mütcahitlik Hizmetleri

Taraflar, mütcahitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörlerinde işbirliğinin önemini dikkate alarak, firmalarının yanı sıra ilgili kuruluşlarını daha ileri düzeyde bir işbirliği için teşvik etmeye karar vermişlerdir.

Bu çerçevede Türk Tarafı, Türk firmalarının son on yılda Irak'ta önemli altyapı ve üstyapı projelerini üstlendiklerinin altını çizmiş ve Irak'ın yeniden imarı programına Türkiye'nin aktif katılımının devam etmesi yönündeki isteğini belirtmiştir.

Türk Tarafı, Türk Standardları Enstitüsü'nün Irak'ta Üçüncü Taraf Muayene/Gözetim Hizmetleri ve Proje Yönetim Danışmanlığı sağlamaya hazır olduğuna dair Irak Tarafını bilgilendirmiştir.

2.4. Türk Firmalarının Alacak Talepleri

Türk Tarafı, çok sayıda Türk firmasının, farklı Irak kamu makamlarına mal ve/veya hizmet tedarikini kapsayan muhtelif sözleşmelerden ve Irak'ın belli bölgelerindeki güvenlik koşullarının kötüleşmesinden dolayı kesintiye uğramış projelerden kaynaklanan alacakları bulunduğunu ifade etmiştir.

Irak Tarafı, bu talepleri hızlı bir şekilde değerlendirmeyi ve dostane çözümler için işbirliği yapmayı kabul etmiştir.

Irak Tarafı, Irak Maliye Bakanlığı ve Tarım Bakanlığı'nın Türk firmalarından çözüm bekleyen çok sayıda alacak talebinin bulunduğunu ifade etmiştir.

2.5. Sınır Ticareti Düzenlemesi (BTA)

Taraflar, dönemin koşullarından dolayı 2000'li yıllarda etkin bir ticaret sistemi teşkil eden Sınır Ticareti Düzenlemesi'ne artık ihtiyaç kalmadığını ve mümkün olan en kısa süre zarfında feshedilmesi gerektiğini belirtmiştir.

23 Mart 2017 tarihinde Bağdat'ta gerçekleştirilen toplantıya atıfta bulunarak, Türk Tarafı SOMO'nun teyit etmesi gereken ödemelerle ilgili belgelerin 30 Mayıs 2017 tarihinde Bakanlar Kurulu Genel Sekreterliği'ne sunulduğunu ifade etmiş ve BTA sistemini sonlandırmak amacıyla faydalı bir teknik toplantı yapmak üzere bir ay içinde sunulan belgelerle ilgili Irak Tarafının değerlendirmesini almayı talep etmiştir.

Irak Tarafı, Türk Tarafını Türk şirketlerini SOMO tarafından sözleşme bedelleri ödenmiş olan ve 2003 yılı öncesi imzalanan uygulanmamış sözleşmelerini tamamlamaya teşvik etmeye çalışmıştır.

Türk Tarafı sözleşmelerini tamamlamamış olan Türk şirketlerinin listesini talep etmiştir.

Taraflar, BTA hesabının gözden geçirilmesi ve kapatılması için bir toplantı yapmak konusunda anlaşmışlardır.

2.6. Sevk Öncesi İnceleme, Ürün Güvenliği, Kalite ve Tüketicinin Korunması

Türk Tarafı Irak'ın İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü'ne üye olmasından duyduğu memnuniyeti dile getirmiş, helal belgeli ürün ve hizmetlerin iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin gelişimine katkı sağlaması nihai hedefiyle helal standartların belgelendirilmesi ile akreditasyonu konularında yürütülen çalışmaların önemine değinerek, SMIIC bünyesindeki ikili işbirliği devam ettirmedeki kararlılığını vurgulamıştır.

Taraflar, helal belgelerine duyulan güvenin temin edilmesi, helal belgeli ürün ve hizmetlerin ticaretindeki engellerin kaldırılması ve helal belgelerinin karşılıklı tanınmasına zemin sağlamak üzere, SMIIC bünyesinde helal belgelerinin karşılıklı tanınmasını sağlayacak küresel bir helal akreditasyon sisteminin ivedilikle kurulmasının gerekliliği konusunda mutabık kalmışlardır.

Türk Tarafı, SMIIC bünyesindeki helal akreditasyon sisteminin kurulması çalışmalarına katkı sağlanması, ayrıca Türkiye'de ve tüm dünyada faaliyet gösteren helal uygunluk değerlendirme kuruluşlarının akredite edilmesi amacıyla kurmuş olduğu Helal Akreditasyon Kurumu (HAK) hakkında bilgi vererek HAK tarafından akredite edilen uygunluk değerlendirme kuruluşlarınca düzenlenen helal belgelerinin Irak Tarafınca kabul edilmesini talep etmiştir.

Türk Tarafı, akreditasyon faaliyetlerine başlaması sonrasında HAK'ın, Irak'ta faaliyet gösteren helal uygunluk değerlendirmesi kuruluşlarının akreditasyonu konusunda her türlü katkı ve desteği sağlamaya hazır olduğunu belirtmiştir.

Taraflar ayrıca, helal standartları, belgelendirmesi ve akreditasyonu konularında iki ülke arasındaki teknik işbirliğinin geliştirilmesi ile uluslararası ve bölgesel platformlarda birlikte hareket edilmesi hususlarındaki kararlılıklarını vurgulamışlardır.

Taraflar, Türkiye'den Irak'a ihraç edilen ürünlerde sevk öncesi inceleme hizmetini gerçekleştirmek üzere Türkiye'de tek kuruluş olarak Türk Standartları Enstitüsü'nün (TSE) yetkilendirilmesi hususunda anlaşmışlardır.

Taraflar, Türkiye'den Irak'a gerçekleştirilen ihracatta sevk öncesi inceleme uygulamasından kaynaklanan sorunların bertarafı amacıyla başlatılan standart çalışmasının 1 ay içerisinde (4 Mayıs 2018 tarihinden başlamak üzere) tamamlanması ve standartların uyumlu olduğu ürünler için TSE belgeli ürünlerin tekrar denetime tabi tutulmadan doğrudan Irak'a kabul edilmesi konusunda mutabık kalmışlardır.

Taraflar, iki ülke arasında ürün güvenliği, teknik düzenlemeler, uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, standardizasyon, akreditasyon ve metroloji alanlarında teknik işbirliğinin geliştirilmesi hususunda vardıkları mutabakatı vurgulayarak, Türk Tarafının ilettiği "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ürün Güvenliği ve Ticarete Teknik Engeller Alanlarında Danışma ve İşbirliği Mekanizması Tesis Edilmesine Dair Protokol" ile "Türk Standardları Enstitüsü ve Irak Standardizasyon ve Kalite Kontrol İdaresi Arasında Mutabakat Zaptı" taslağının en kısa sürede imzalanması hususunda mutabakata varmışlardır.

2.7. Ticaretin Önündeki Tarife Dışı Engeller

Türk Tarafı, Türk ihracatçılarının belgelerinin Irak'ın Türkiye'deki diplomatik misyonlarında onaylatılması zorunluluğuna yönelik Irak tarafınca gerçekleştirilen uygulamanın, ikili ticarete tarife dışı engellerin kaldırılmasını öngören, 2009 yılında imzalanan Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının 8. Maddesinin ruhuna aykırı olduğunu bir kez daha ifade etmiştir.

Irak Tarafı, bahse konu anlaşmanın Irak tarafınca onaylanmadığını ifade etmiştir.

İki ülke arasında yakın ekonomik işbirliği tesis etme vizyonu çerçevesinde, Türk Tarafı iki ülke firmalarına adil muamele edilmesinin önemini vurgulamıştır. Bu çerçevede Türk tarafı, başta menşe kuralları olmak üzere Irak'ta açılan ihalelerde koyulan şart ve kuralların Türk firmalarını dışarıda bırakacak şekilde düzenlendiğini veya yorumlandığını ifade etmiştir. Bu bağlamda, Türk Tarafı, Türk ürünlerine karşı bahse konu ayrımcı uygulamanın sonlandırılması hususundaki talebini yinelemiştir.

Bu çerçevede, Taraflar, pazara giriş fırsatlarının karşılıklı fayda sağlayacak şekilde artırılmasını teminen bürokratik süreçlerin kolaylaştırılması hususunda mutabık kalmışlardır.

2.8. Bankacılık

Taraflar, bankacılık sektörünün ikili ticaret ve ekonomik ilişkileri kolaylaştırma ve geliştirmedeki önemini kabul etmiş ve bu alanda bilgi ve uzmanlık paylaşımında bulunmayı

kararlařtırmıřtır. Türkiye Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Irak Merkez Bankası arasında Aralık 2011'de imzalanan Mutabakat Zaptı çerçevesinde Taraflar, bankacılıđın denetlenmesine iliřkin iřbirliđini geliřtirmeyi kararlařtırmıřtır.

Türk Tarafl;

- Türk Bankalarının Aralık 2014'ten bu yana Irak Merkez Bankası'nın Erbil Őubesi'ndeki hesaplarından serbestçe para çekemedikleri ve Irak Tarafından bu konuda yardım talebinde buldukları,
- Irak Merkez Bankası'nın muđlak gerekçelerle Türk Bankaları'na keyfi para cezası düzenlediđi ve Türk bankalarının muhatap bulma konusunda ciddi güçlükle karřılařtıđı,
- Türk iř insanlarının, Irak bankacılık sistemi üzerinden para transferi yapmada sıkıntılar çektiđi

hususlarında Irak Tarafını bilgilendirmiřtir.

Irak Tarafl, bu uygulamaların kurallara uymayan tüm bankaları kapsadıđını ve belirli bankalara yönelik olmadıđını açıklamıřtır.

Türk Tarafl, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının (TCMB), 31 Temmuz 2016 tarihi itibariyle 1.555.630.401,27 Amerikan Dolarına ulařan Irak Merkez Bankasının TCMB'ye olan borçlarının tahsiline iliřkin görüřmelere yeniden bařlama ve Irak Merkez Bankası'nın anılan borçla ilgili faiz oranının deđiřtirilmesine yönelik onayını alma isteđini iletmiřtir. Ayrıca, Türk Tarafl, 15 Ekim 1987 tarihinde İran İřlam Cumhuriyeti Dıřiřleri Bakanlıđı tarafından Irak'ın Tahran'daki Büyükelçiliđi adına TCMB'ye aktarılan 253.989,10 Amerikan Dolarının Türkiye Merkez Bankasından tasfiyesi için adım atılmasını Irak Tarafından talep etmiřtir.

Türk Tarafl, etkin fon transferine izin vermek üzere Irak bankacılık sisteminde iyileřtirme yapmak için imkn olduđunu belirtmiř ve eđitim ve tecrübe paylařımı řeklinde teknik destek sađlamaya hazır olduđunu ifade etmiřtir.

Türk Tarafl, Irak'ta faaliyet gösteren Türk bankalarının, Irak Merkez Bankası'nın kurduđu banka mevduat sigorta řirketinin fonuna katılmayacađını belirtmiřtir.

Türk Tarafl, ayrıca, Irak'ta faaliyet gösteren yabancı bankaların Őubelerinin Irak Merkez Bankasının kuracađı Ortak Bankacılık Kredi Fonu'na (Kredi Fonu) katılımının gönüllü ve toplam varlıklarla orantılı řekilde ve Fondan ayrılmanın isteđe bađlı bulunarak mümkün olması gerektiđini kaydetmiřtir.

Taraflar, Irak Merkez Bankası, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Irakta faaliyet gösteren Türk bankalarının katılımıyla 2018 yılının üçüncül çeyređinden geç olmamak üzere en kısa zamanda bir toplantı düzenlenmesi hususunda mutabık kalmıřlardır.

2.9. Özelleřtirme ve Kamu-zel Sektör Ortaklıđı

Türk Tarafl, Türk zelleřtirme İdaresi Bařkanlıđı'nın, bařta enerji, petrol, petrokimya, deniz ve hava limanları, altyapı çalıřmaları ve diđer hizmet ve sınaı sektörlerinde eđitim kursları ve kamu-özel sektör ortaklıđında olmak üzere geçiř ücretli otoyollar, köprüler, demir yolları ve yüksek hızlı tren ray inřaatı, hastaneler ve sađlık tesisleri, deniz ve hava limanları gibi altyapı

çalışmalarının hukuki çerçevesinin ve teknik şartnamelerinin hazırlanmasında destek olma şeklinde teknik yardım sağlamak suretiyle deneyimlerini paylaşmaya hazır olduğunu belirtmiştir.

II. KISIM

Ulaştırma, Haberleşme ve Gümrükler

1. Ulaştırma

a. Karayolu Taşımacılığı ve Demiryolu

Taraflar Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşması müzakerelerine 2018 yılının ikinci yarısında başlamayı kabul etmişlerdir. Bu amaçla, Türk Tarafı bir taslak Anlaşma hazırlayacak ve Irak Tarafının değerlendirmesine sunacaktır.

Türk Tarafı, bölgede standardize olmuş ve daha güvenli taşımacılık işlemlerinin geliştirilmesi amacıyla Irak Tarafını BM'nin Taşımacılık Anlaşmalarına ve Sözleşmelerine taraf olmaya davet etmiştir. Bu amaçla, Türk Tarafı, Tehlikeli Maddelerin Kara Yoluyla Uluslararası Taşımacılığına ilişkin Avrupa Anlaşması (ADR) ve Bozulabilir Gıda Maddelerinin Uluslararası Taşımacılığı ve Taşımalarında Özel Araçların Kullanımı Anlaşması (ATP) gibi BM Anlaşmalarının düzenlediği ikili kargo ticaretini artırmak amacıyla anılan Anlaşmaların gereklilikleri üzerinde işbirliği yapmayı önermiştir. Türk Tarafı, ayrıca, Irak söz konusu Anlaşmalara taraf olduktan sonra, Iraklı Makamlara yardım etmek amacıyla eğitim kursları ve seminerler sağlamayı teklif etmiştir.

Türk Tarafı, tehlikeli madde ve bozulabilir gıdalarla ilgili Mutabakat Zaptı taslaklarını Irak Tarafına sunmaya istekli olduğunu ifade etmiştir.

Taraflar, iki ülke arasındaki ekonomik, ticari ve sosyal etkileşimi kolaylaştırmak amacıyla, Türkiye ile Irak arasında doğrudan demiryolu bağlantısı ve her iki ülkedeki diğer demiryolu projeleri de dahil olmak üzere, Türkiye ve Irak arasındaki demiryolu hattının yeniden canlandırılması hususunda işbirliği yapma konusundaki isteklerini dile getirmişlerdir.

Türk Tarafı, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) ile Irak Demiryolları (IRR) arasında bilgi ve deneyim paylaşmaya ve talep edilmesi halinde tren vagonu, yük vagonu, ana hat ve manevra lokomotifleri vb. demiryolu araçları tedarik etmeye hazır olduğunu ifade etmiştir.

Taraflar, uluslararası taşıma alanında yeterli tecrübeye sahip olan Irak Yolcu ve Heyetler Devlet Şirketi filosunun, Bağdat ve İstanbul arasında karayolu seyahatleri düzenlemesi ve yolcu taşımacılığında uzmanlaşmış uluslararası Türk şirketlerinin otobüslerini bu projede işletmek üzere görevlendirilmeleri imkanlarının çalışılması konusunda anlaşmışlardır.

Taraflar, Karayolu ve Demiryolu Ulaştırmasına ilişkin Türkiye-İrak Ortak Komite Toplantısını mümkün olan en erken zamanda gerçekleştirme isteklerini ifade etmişlerdir.

b. Sivil Havacılık

Taraflar, sivil havacılık makamları arasında Sivil Havacılık Müzakereleri Konferansı (ICAN) 2017 sırasında gerçekleşen müzakerelerle ilgili memnuniyetlerini ifade etmişler ve Türkiye ile Irak arasındaki uçuş sayısını artırmak ve yeni varış noktalarına tarifeli uçuşlar başlatmak için söz konusu makamları bir araya gelmeye teşvik etmeye karar vermişlerdir.

Taraflar, hava taşımacılığı alanındaki anlaşmaların imzalanması için gerekli tüm işlemlerin sonuçlandırılması hususunda mutabık kalmıştır.

Türk Tarafı, Irak Tarafından kargo charter uçuşları için alınan (10-15 bin Amerikan Doları) imtiyaz ücretlerinin kaldırılmasını talep etmiştir. Türk Tarafı, Irak Tarafından tarifeli kargo uçuşlarından 72 saat önce Irak Sivil Havacılık Kurumu'ndan izin alma koşulunun gözden geçirilmesini talep etmiştir. Irak Tarafı, bu konuları tartışmak üzere her iki ülkenin sivil havacılık kurumları başkanları arasında bir toplantı düzenlemeyi teklif etmiştir.

c. Deniz Taşımacılığı

Irak Tarafı, Türk Tarafından, Irak Bayrağı taşıyan gemilerde çalışan Iraklı gemi adamlarının Türk limanlarına giriş izinlerinin kolaylaştırılması hususunda kolaylık sağlanmasını talep etmiştir. Türk tarafı, iki ülke arasında 3 Nisan 1988 tarihinde Bağdat'ta imzalanan Denizcilik Anlaşması kapsamında Irak Tarafına, Irak Bayrağı taşıyan gemilerde çalışan Iraklı gemi adamlarının, isimleri mürettebat listesinde ve gemi kaptanı tarafından yetkili makamlara sunulan personel listesinde yer almak kaydıyla, Türk Limanlarına girmesinin önünde herhangi bir kısıtlama bulunmadığı hususunda Irak Tarafını bilgilendirmiştir.

Irak Tarafı, Uluslararası Denizcilik Örgütlerinde Irak denizcilik sertifikalarının tanınması hususunda Türk Tarafının desteğini talep etmiştir.

2. Haberleşme

Taraflar, Türk ve Irak haberleşme sistemleri arasında mümkün olduğu ölçüde bağlantı kurmak amacıyla fiber optik kablo sistemlerinin bağlanması hususunda mutabık kalmışlardır.

Irak Tarafı, bilgi teknolojileri ve iletişim alanlarında uluslararası standartlardaki fiber optik kablo sistemleri projelerini geliştirmek amacıyla, Türk devlet şirketlerinin deneyimlerinden yararlanma ve bu şirketlerle işbirliği yapma hususundaki isteğini dile getirmiştir.

Taraflar, 15 Ekim 2009 tarihinde imzalanan Mutabakat Zaptı'nı etkinleştirme hususundaki isteklerini dile getirmişlerdir.

3. Sınır Kapıları ve Gümrükler

Türk Tarafı, Irak ve Türkiye'de transit trafiğin serbestçe gerçekleştirilmesini önermiştir. Bu bağlamda, Türk Tarafı, Türk Gümrükleri tarafından kullanılan mevcut transit gözetim sistemini incelemek için ilgili Irak makamlarını davet etmiştir. Türk Tarafı ayrıca Irak Tarafına eğitim, tecrübe paylaşımı ve olası teknoloji transferi önerisinde bulunmuştur.

Sınır kapılarında acil hizmet sağlamanın taşıdığı önemi dikkate alarak, Taraflar, İbrahim Halil-Habur Sınır Kapısı'nın kapasitesini iyileştirmek için gerekli tüm işlemleri yapma hususunda mutabık kalmışlardır.

Türk Tarafı, Safra'daki İç Gümrük Kontrol Noktası'nın ikili ilişkilere zarar verdiğini ve Türk ihracatçıların vergilerini Habur Gümrük Kapısı'nda ödemiş olmalarından dolayı çifte vergilendirmeyle karşı karşıya oldukları hususunda Irak Tarafını bilgilendirmiş ve çifte vergilendirme sorununa vakitlice bir çözüm bulunmasını talep etmiştir. Irak Tarafı, Türk Tarafına, Irak Hükümeti'nin yakında İbrahim Halil sınır kapısının sorumluluğunu devralacağını ve bundan sonra çifte vergilendirme sorununun çözüleceğini belirtmiştir.

Son gelişmelerin iki ülke arasında İbrahim Halil-Habur Sınır Kapısı'nın batı tarafında yeni kara ve demiryolu sınır kapılarının açılmasına yönelik çalışmaların sonuçlandırılmasına yönelik gerekliliğe işaret etmesi dolayısıyla, Taraflar, iki ay içinde bir toplantı düzenlenmesi, ticareti geliştirmek ve ticaret rotalarını çeşitlendirmek amacıyla yeni bir kara sınır kapısının açılması hususunda mutabık kalmışlardır.

III. KISIM

Enerji, Su, Sanayi, Bilim & Teknoloji ve Tarım

1. Enerji

Taraflar, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarında işbirliği yapma hususunda mutabık kalmışlardır.

Taraflar, Türkiye ile Irak arasında elektrik transferi kapasitesini artıracak olan 400 kV Musul (Irak)-Cizre (Türkiye) ara bağlantı hattı ve ilgili teknik çalışmaları sonuçlandırmak üzere karşılıklı işbirliğini artırmayı kararlaştırmışlardır.

Türk Tarafı, ayrıca, Türk şirketlerinin, geçmişteki benzer operasyonlar ışığında Irak'a karadan ve denizden elektrik sağlamaya hazır olduğunu ifade etmiştir.

Taraflar, Kerkük petrol sahasından Türk sınırına yeni 46 inç boru hattı inşa edilmesini desteklediklerini ve yeni boru hattını mümkün olan en kısa süre içinde uygulamaya geçirme niyetlerini beyan etmişlerdir.

Taraflar, Türk şirketlerini Irak petrol sanayisi projelerinde yer almasını teşvik etme hususunda mutabık kalmışlardır.

2. Su

Taraflar, 25 Aralık 2014 tarihinde imzalanan Su konusundaki Mutabakat Zaptı çerçevesinde tesis edilen beş çalışma grubuyla ("Ölçme", "Barajlar", "Su Kalitesi", "Eğitim", "Çölleşme-Kum ve Toz Fırtınalarıyla Mücadele" çalışma grupları) bilgi ve deneyim paylaşımıyla yürütülen faaliyetlerden duyduğu memnuniyeti belirterek işbirliğini geliştirme ve sürdürme niyetlerini ifade etmiştir.

Bu çerçevede, Taraflar, Türk şirketlerini Irak'taki su tesislerinin inşaat ve rehabilitasyon çalışmalarına davet etmeye yönelik niyetlerini belirtmişlerdir.

Su konusunun önemini dikkate alarak, Taraflar karşılıklı bir anlayışa ulaşmak amacıyla ilgili Bakanlıklar tarafından toplantıların ve görüşmelerin sürdürülmesi hususunda mutabık kalmışlardır. Bu çerçevede, iki ülkenin ilgili Bakanlıkları bir zaman dilimi kararlaştırmak üzere, 2018 yılı sonundan önce bir araya geleceklerdir.

3. Sanayi

Taraflar, yerel sınıai kabiliyetlerinin geliştirilmesi doğrultusunda, ulusal politikalarına ve sanayi ve teknolojinin entegrasyonuna dair teknik bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmayı kararlaştırmışlardır.

Taraflar, KOBİ'ler alanında işbirliği yapmanın öneminin altını çizmiş ve KOBİ'lerle ilgili etkinlik düzenleme ve bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunmaya istekli olduklarını belirtmişlerdir. Bu çerçevede, Türk Tarafı, 2015 yılında Bağdat'ta düzenlenen 17. Dönem Ortak Ekonomik Komisyon Toplantısı sırasında sunulan Mutabakat Zaptı tutanağıyla ilgili olarak Irak Tarafından bir cevap talep etmiştir.

Irak Tarafı, Sanayi ve Maden Bakanlığı'na ait olan kamu sahipli teşebbüslerin yeniden düzenlenmesi ve yapılandırılması konularında işbirliği içinde olma isteğini dile getirmiştir.

4. Tarım

Taraflar, her iki ülkenin üretici kuruluşları arasında bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunmanın ve bu alanda ortak yatırım fırsatlarını tahlil etmenin önemini teyit etmişlerdir.

Türk Tarafı:

- süt ve süt ürünleri ticareti, bağıcılık, meyvecilik, sebzeçilik alanlarında işbirliği yapmayı,
- kültür balıkçılığı alanında işbirliği yapmayı ve teknik bilgi paylaşımında bulunmayı,
- uzman ve malzeme paylaşımıyla tarla bitkileri alanında işbirliği yapmayı,
- tohum sektörü temsilcileriyle beraber proje geliştirmeyi ve tohum sektörüyle ilgili olarak iki ülkenin mevzuatını birbiriyle uyumlu hale getirmek için işbirliğini artırmayı,
- tarım alanında ticaretin önündeki teknik engelleri kaldırmayı önermiştir.

Taraflar, 15 Ekim 2009 tarihinde Bağdat'ta imzalanan Veterinerlik Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı'nın canlandırılması amacıyla mümkün olan en kısa zamanda bir toplantı yapılmasına karar vermişlerdir.

IV. KISIM

Teknik İşbirliği, Sağlık, Çevre ve Şehircilik, Meteoroloji ve Sismoloji, Kültür ve Turizm, Sosyal Güvenlik, Gençlik ve Eğitim

1. Teknik İşbirliği

Taraflar, iki ülke arasında işbirliğini pekiştirecek olan TİKA ile Irak Planlama Bakanlığı arasındaki Teknik İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı'nın 15 Mart 2018 tarihinde Irak ve 18 Nisan 2018 tarihinde Türkiye tarafından imzalanmasından duyduğu memnuniyeti açıklamışlardır.

Türk Tarafı imzalanan Mutabakat Zaptını diplomatik kanallar vasıtası ile iletecektir.

Türk tarafı, Irak'ta hali hazırda eğitim, tarım, sağlık, çevre ve şehircilik alanında projeler yürüttüğünü belirtmiş ve Irak tarafı ile tecrübe paylaşımı ve kapasite artırımı programları için hazır olduğunu ifade etmiştir.

2. Sağlık

Taraflar, Irak Sağlık Bakanı Sayın Adeelah Hammood Hussein'in 6-10 Şubat 2018 tarihleri arasında Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyaretten duydukları memnuniyeti ifade etmişlerdir.

Türk Tarafı, 15 Ekim 2009 tarihinde Bağdat'ta imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı arasında Sağlık Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı"nın onay sürecinin 2017 yılında tamamlandığını belirtmiş ve yakın işbirliğinin başlatılması amacıyla Irak Tarafından anılan Mutabakat Zaptı'nı onaylamasını talep etmiştir.

Türk Tarafı, Türkiye'nin 1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla Farmasötik Denetleme İşbirliği Planı'nın (PIC/A) üyesi olduğu gerçeğinin altını çizmiş ve Irak tarafından, Türk farmasötik sektörünü A kategorisine yerleştirmesini talep etmiştir.

3. Çevre ve Şehircilik

Türk Tarafı, proje yönetimi, bina güvenliği, bilgi paylaşımı, mühendislik eğitimi, yapı denetimi ve hasar tespiti, moloz temizleme ve afet yönetimi kapsamındaki altyapı koordinasyon çalışmaları dâhil olmak üzere inşaat işleri alanında teknik işbirliği başlatma arzusunu ifade etmiştir.

Türk Tarafı, Tarafların ilgili kuruluşları arasında işbirliğini geliştirme yönünde gerekli adımları atmayı ve üst ölçekli mekânsal planlama, sürdürülebilir kentler için kentsel gelişim politikaları, kırsal alan planlaması, kentsel yenileme projeleri ve risk değerlendirme alanlarında uzmanlık bilgilerini paylaşmayı teklif etmiştir.

Irak Tarafı, Türk Tarafı ile içme ve atık suyunun arıtılması, geri dönüşüm ve atık yönetimi konularında işbirliğini güçlendirmeyi talep etmiştir.

4. Meteoroloji ve Sismoloji

Taraflar, iki ülke arasında meteoroloji ve sismoloji alanlarında eğitim kursları ve çalıştaylar düzenleyerek tecrübe değişimi yolunu ile işbirliği yapmaya karar vermişlerdir.

5. Kültür ve Turizm

Taraflar, iki ülke arasında kültürel işbirliği alanındaki mutabakat zaptına ilişkin müzakerelerin tamamlanmasından duyulan memnuniyeti ifade etmişler ve Mutabakat Zaptını en kısa sürede imzalamak hususunda mutabakata varmışlardır.

Irak Tarafı, iki ülke arasında 1966 yılında imzalanmış olan Turizm Anlaşmasının bir Uygulama Planı ile canlandırılmasını teklif etmiştir.

Irak Tarafı, tecrübe ve bilgi paylaşımı yoluyla turizm alanında işbirliği yapılmasını teklif etmiştir.

Taraflar, kültür ve turizm alanındaki işbirliğini artırmak amacıyla

- seyahat sektörlerini her iki ülkede çalıştay ve bilgilendirici turlar düzenlemeye teşvik etme;
- her iki ülkede turizm talebini artırmak amacıyla gazeteci, medya temsilcisi, film seti ekibi, tur operatörleri, havayolu şirketi temsilcileri vb. kişilerin ziyaretlerini teşvik etme;
- turizm istatistiği/belgelerini karşılıklı değişme ve her iki ülkedeki uzmanların değişimini teşvik etme
- mesleki turizm eğitimi alanında bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunma hususlarında

mutabık kalmışlardır.

6. Sosyal Güvenlik

Taraflar, vatandaşlarının sosyal güvenlik haklarını garanti altına almak amacıyla, sosyal güvenlik anlaşması müzakerelerine başlama hususunda ortak niyetlerini ifade etmişlerdir.

Buna ek olarak, Taraflar, ilgili Bakanlıkları arasında çalışma, sosyal güvenlik ve istihdam alanlarında işbirliği yapma hususunda ortak niyetlerini ifade etmişlerdir.

Türk Tarafı, bir ay içerisinde Irak Tarafına diplomatik yollarla sosyal güvenlik anlaşması ve mutabakat zaptı taslak metinleri iletacaktır.

7. Gençlik ve Spor

Taraflar, bu alandaki ikili ilişkileri güçlendirmek amacıyla, iki ülke arasında gençlik ve spor alanında bir Mutabakat Zaptı müzakere etme hususunda mutabakata varmışlardır.

8. Eğitim, Yüksek Eğitim, Bilim ve Teknoloji

Taraflar, eğitim, yükseköğretim, bilim ve teknoloji alanında işbirliği yapma isteğini ifade etmişlerdir.

Türk Tarafı, Iraklı öğrencilerin, 7 Ocak 2017 tarihinde imzalanan Yüksek Öğretim alanında İşbirliğine dair Mutabakat Zaptı çerçevesinde kendi hükümetlerinden burs alarak Türk üniversitelerinde eğitim görmeye teşvik edilmelerinin taşıdığı önemin altını çizmiştir

Türk Tarafı, Türk üniversitelerinde eğitim gören Iraklı öğrencilerin sayısını artırmak için Türk üniversitelerinin Irak ulusal makamları tarafından tanınmasının ve Tarafların üniversiteleri arasında işbirliği imkânlarının önemine vurgu yapmıştır. Taraflar, Türk üniversitelerinin Irak Tarafınca tanınması hususunda daha da ileri işbirliği içerisinde olacakları hususunda mutabakata varmıştır.

Irak Tarafı, Türk Tarafının tanınmış Türk üniversitelerinin sayısının artırılması yönündeki isteğinin imkanını araştıracaktır.

Türk Tarafı, Türkiye'deki programlara başvuran Irak yüksek öğretim ve araştırma adaylarının seçim ve yerleştirme sürecinin 'Türk Bursları' mevzuatı çerçevesinde değerlendirildiğini Irak Tarafına ilemiştir. Türk Tarafı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın verdiği burslardan azami yarar sağlamak için Iraklı adaylara yönelik bilgilendirici etkinlikler düzenlemenin faydalı olacağını da ilave etmiştir.

Türk Tarafı, ortak kültürel ve tarihi figürler çerçevesinde program düzenlemek, kültür heyetleri ve kültür unsurlarını karşılıklı paylaşmak ve ilgili kuruluşlarla bağlantı kurmak için işbirliği yapmayı önermiştir.

Türkiye-Irak ortak tarihi çalışmaları çerçevesinde, Türk Tarafı arşivlerin, müze ve kütüphanelerin kullanımının kolaylaştırılmasını ve her iki ülkede belge, öğrenci ve araştırmacı değişimi yapılmasını önermiştir.

Türk Tarafı, bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunmak ve muhtemel işbirliği alanlarını değerlendirmek amacıyla diaspora çalışmaları yürüten ilgili kuruluşlar için ziyaret organize edilmesini teklif etmiştir.

Taraflar, "Eğitim Alanında İşbirliğine ilişkin Mutabakat Zaptı" müzakerelerinin sonuçlandırılması ve en kısa süre içinde imzalanması hususunda mutabık kalmışlardır.

Taraflar, Türk-İrak Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi'nin 19. Dönem Toplantısının 2019 yılında Bağdat'ta, diplomatik kanallar vasıtasıyla belirlenecek bir tarihte yapılması konusunda mutabakata varmıştır.

Ankara'da, 4 Mayıs 2018 tarihinde Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde iki orijinal nüsha olarak hazırlanmış ve imzalanmış olup, herhangi bir ihtilaf durumunda İngilizce nüsha esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

İRAK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Bülent TÜFENKÇİ
Gümrük ve Ticaret Bakanı

İbrahim AL JAAFERİ
Dışişleri Bakanı

TÜRK HEYET LİSTESİ

Bülent TÜFENKÇİ	Gümrük ve Ticaret Bakanı
Fuat KASIMCAN	Teknik Heyet Başkanı
Ali Rıza GÜNEY	Genel Müdür Yardımcısı, Ekonomi Bakanlığı
E. Aysun ÖZKAZANÇ	Genel Müdür Yardımcısı V., Dışişleri Bakanlığı
Ergün ÜZÜÇEK	Genel Müdür Yardımcısı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Muhammed Mustafa İZGEÇ	Genel Müdür Yardımcısı, DSİ
M. Talha PAMUKÇU	Genel Müdür Yardımcısı, TEİAŞ
Fatih YAMAN	Genel Müdür Yardımcısı, BOTAS
Pınar YALÇIN BASTIRMACI	Genel Müdür Yardımcısı, TPİC
Efe CEYLAN	Daire Başkanı, Ekonomi Bakanlığı
Zeynep Savaş SUCA	Daire Başkanı, Dışişleri Bakanlığı
Subutay YÜKSEL	Daire Başkanı, Enerji ve Çok Taraflı Ulaştırma Genel Müdür Yardımcılığı, Dışişleri Bakanlığı
Ayşegül YERDEŞ	Sınraşan Sular Dairesi Başkanı, Dışişleri Bakanlığı
Gökhan ÖRNEK	Daire Başkanı, Ekonomi Bakanlığı
Adem YAZICI	Daire Başkanı, Ekonomi Bakanlığı
Zeynep ÖÇGÜDER	Daire Başkanı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Taner KİMENCE	Daire Başkanı, MEB
Doç. Dr. Bilge Kağan ÖZDEMİR	Su Hukuku ve Politika Daire Başkanı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Başar KARAHAM	Daire Başkanı, Yüksek Öğretim Kurumu
Çetin KARA	Demiryolu Yapım Dairesi Başkanı, TCDD
İlhami AKTÜRK	Gelir İdaresi Müdürü, Gelir İdaresi Başkanlığı
Niyazi SECGİN	Belgelendirme Merkez Başkanı, TSE
Nefise Betül HİDİROĞLU	Standart Hazırlama Merkez Başkanı, TSE
Dr. Özlem ŞENOL	Küresel İş Geliştirme Müdürü, TSE
Mustafa Kemal ÖZCAN	Şube Müdürü V., Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Lalenu İRDEM BİRANLI	Şube Müdürü, DSİ
	Şube Müdürü, TPAO

Halim ÇAKMAK	Ŗube M¼d¼r¼, TPIC
Yasemin AKY¼REK	Ŗube M¼d¼r¼, T¼rkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
aęlayan YILDIZ	Uzman, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıęı
Selen GİYİM	YurtdıŖı ve Kamu Ŗube Bankacılıęı Birimi Y¼neticisi, Ziraat Bankası
M. Levent APARI	Başuzman, BDDK
Aziz TOPRAK	Koordinat¼r, DEİK
Nejla TUęRUL	Uzman, Ekonomi Bakanlıęı
Seda KOCABAŖ	Uzman, Ekonomi Bakanlıęı
G¼ksu T¼L¼MEN	Uzman, Ekonomi Bakanlıęı
Abdullah OSKAY	Uzman, Ekonomi Bakanlıęı
Aysin ERSOY	Uzman, Ekonomi Bakanlıęı
Ganime BOZKURT	Uzman, Ekonomi Bakanlıęı
Nuh ¼ST¼N	Uzman, Ekonomi Bakanlıęı
Ahmet Necati MACAROęLU	Denizcilik Uzmanı, UlaŖtırma, Denizcilik ve HaberleŖme Bakanlıęı
Safiye ATAKUL	Uzman, UlaŖtırma, Denizcilik ve HaberleŖme Bakanlıęı
Mevl¼t BUYRAZ	Uzman, Gençlik ve Spor Bakanlıęı
Yavuz İlkan KARAHAN	Uzman, G¼mr¼k ve Ticaret Bakanlıęı
Osman ¼ZDEMİR	Uzman, Orman ve Su İŖleri Bakanlıęı
Muhammed ¼NAL	Uzman, TİKA
M. Akif ATAMAN	Uzman, Y¼ksek ¼ęretim Kurumu
Merve Deniz BERKSOY	Uzman, Gelir İdaresi Başkanlıęı
Numan KODAL	Uzman, alıŖma ve Sosyal G¼venlik Bakanlıęı
F¼sun TATAROęLU	Uzman, Milli Eęitim Bakanlıęı
G¼lperi TAŖLIYURT	M¼hendis, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlıęı
G¼lin YEŖİLOVA	M¼hendis, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlıęı
Dr. Mine KEREK	M¼hendis, Orman ve Su İŖleri Bakanlıęı
¼zg¼ KAŖMER	M¼hendis, evre ve Ŗehirlik Bakanlıęı
Mehmet Emin G¼ZEL	M¼hendis, UlaŖtırma, Denizcilik ve HaberleŖme Bakanlıęı

Murat UÇAR

Burcu Yolaçan HIZLI

Erdoğan CEVHER

Sunal YÜKSEL

Mehmet SERİN

Hasan Selçuk SAÇCI

D. Arda ÜLGEN

Aslı Esmâ KARACA

Aykut GENÇ

Tunahan ÖZDEMİR

Tuncer DİNÇERGÖK

Şule Nur SARPER

Dilek GÜLHAN

Mühendis, TCDD

Uzman, Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Uzman, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Uzman, Sağlık Bakanlığı

Uzman, Kültür ve Turizm Bakanlığı

Uzman, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Üçüncü Kâtip, Dışişleri Bakanlığı

Uzman, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Uzman Yrd., Ulaştırma, Denizcilik ve
Haberleşme Bakanlığı

Uzman Yrd., Türkiye Cumhuriyet Merkez
Bankası

Dış İlişkiler Müşaviri, DSİ

Uzman Yrd. , TUBİTAK

Dış İlişkiler Müşavirliği, DSİ

İRAK HEYET LİSTESİ

İbrahim Al JAAFERİ	Irak Dışışleri Bakanı
Mahdi Rashid MAHDİ	Teknik Heyet Başkanı Genel Müdür, Su Kaynakları Bakanlığı
Dr. Hussein Mahmood AL KHATEEB	Irak'ın Ankara Büyükelçisi
Ouday Musa HAYRALLAH	Büyükelçi, Komşu Ülkeler Departmanı Başkanı Dışışleri Bakanlığı
Qays Saad Hasan ALAMERİ	Dışışleri Bakanlığı
Edham Mohammed EDHAN	Genel Müdür, Planlama Bakanlığı
Farid Jadir SADIK	Genel Müdür, Petrol Bakanlığı
Mohamed Ali THEAB	Genel Müdür, Sanayi Bakanlığı
Salam Jebur SALLWM	Demiryolu Şirketi Genel Müdürü Ulaştırma Bakanlığı
Fadel Abas HUSIN	Kuzey Elektrik Enerji İletim Genel Müdürü Elektrik Bakanlığı
Falah Husian SHAKER	Genel Müdür Kültür Bakanlığı
Ali Mohammed MAHMOOD	Genel Müdür Telekomünikasyon Bakanlığı
Samer İbrahim BASHIKA	Planlama Genel Müdürü, İmar ve İskan Bakanlığı
Ammar Mousa KADHİM	Su Dairesi Genel Müdürü Bağdat Belediyesi
Amar Taha LATEF	Yüksek Eğitim Bakanlığı
Muhsen Abd Ali SHLAGA	Bakan Danışmanı Yüksek Eğitim Bakanlığı
Layth Hasan ABDULKARİM	Dışışleri Bakanlığı
Yasin DAHHAM	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği

Hasan Saleh ALSAFAR	Genel Müdür Yardımcısı Su Kaynakları Bakanlığı
Uday Assad KHAMAS	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği
Hussam Hamid MAHDİ	Dışişleri Bakanlığı
Gofar Khudhur ÖMER	Dışişleri Bakanlığı
Tharwat Akram SALMAN	Ticaret Müşaviri, Irak'ın Ankara Büyükelçiliği
Naheda Azez MAJAAD	Müdür, Merkez Bankası
Thamer Gheni SHUKUR	Kıdemli Müdür, Maliye Bakanlığı
Zaid Kamil MAHMOWD	Komşu Ülkeler Genel Müdür Yardımcısı Ticaret Bakanlığı
Methaq Abdhussein OBIAD	Müdür, Tarım Bakanlığı
Amar Taha LATEF	Yüksek Eğitim Bakanlığı
İbrahim Fadhil YAHIA	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği
Duraid Othman MAHMOWD	Türkiye-İrak İş Konseyi Başkan Yardımcısı, Irak Ticaret Odası

محضر اجتماعات الدورة الثامنة عشر للجنة العراقية التركية المشتركة للتعاون الاقتصادي والفني

ان اللجنة العراقية التركية المشتركة المشكّلة وفقا للمادة 9 من اتفاقية التعاون الفني والاقتصادي بين حكومة الجمهورية التركية وحكومة جمهورية العراق المشار اليهما فيما بعد بـ " الجانب التركي " وبـ " الجانب العراقي " على التوالي عقدت هذه الدورة الثامنة عشر (18) في انقرة للفترة من 3-4 ايار 2018 .

وترأس الوفد العراقي السيد ابراهيم الجعفري معالي وزير خارجية جمهورية العراق وترأس الوفد التركي السيد بولند توفنجي معالي وزير الجمارك والتجارة للجمهورية التركية. قوائم اعضاء الوفدين مرفقة في الملحقين الاول والثاني.

تم استقبال معالي وزير الخارجية العراقي السيد ابراهيم الجعفري خلال زيارته في انقرة من قبل السيد اسماعيل كهرمان رئيس مجلس الوطني التركي ووزير الخارجية مولود جاووش اوغلو والسيد نهاد زيبكجي وزير الاقتصاد وكانت له مناقشات ايجابية ومثمرة فيما يخص العلاقات الثنائية بين العراق وتركيا.

عقدت مباحثات اللجنة المشتركة في جو يسوده التفاهم التام والصداقة بين تركيا والعراق ورغبتهما في تعزيز اكثر للتعاون بينهما على اساس المنافع المشتركة.

واشار كلا الجانبين النتائج الايجابية للزيارتين الاخيرتين التي قام بها كل من رئيس الوزراء التركي السيد بينالي يلدرم الى العراق في 7-8 من كانون الثاني في عام 2017 ورئيس الوزراء العراقي السيد حيدر العبادي الى تركيا في 25 تشرين الاول 2017. واخذا بنظر الاعتبار الروابط التاريخية والثقافية بين البلدين الجارين ، والعلاقات الاقتصادية الهامة من ناحية التجارة والاستثمار، وكذلك مجالات التعاون الأخرى مثل الطاقة والأمن والخدمات اللوجستية ، كلا الجانبين اكدا مرة اخرى رغبتهما القوية في دعم جميع أليات التعاون بين العراق وتركيا في اتفاق الشراكة الاستراتيجية.

وذكر كلا الجانبين ان آلية مجلس التعاون الاستراتيجي رفيعة المستوى الذي تأسس في عام 2008 تعد اداة مهمة

لإجراء دراسات مشتركة وتحديد مجالات الشراكة في جميع المجالات ورحبا بعقد اجتماعه الثالث في بغداد في 7 كانون الثاني 2017 تماشياً مع الاهداف المشتركة لتحسين العلاقات الاقتصادية والتجارية. عبر الجانبان عن الرغبة لعقد الاجتماع الرابع لمجلس الاعلى للتعاون الاستراتيجي في اقرب وقت ممكن .

وعبر الجانب التركي عن التزامه لدعم وحدة العراق وسيادته وسلامة اراضيه. وبعد مناقشات مفصلة وتبادل وجهات النظر من اجل زيادة توسيع العلاقات التجارية والاقتصادية القائمة بين البلدين ، اتفق الجانبان على ما يلي:

الفصل الاول

علاقات التجارة والاستثمار

1. الاطار القانوني

تأكيداً منهما على اهمية انشاء اطار قانوني في تعزيز العلاقات الثنائية فقد اتفق الطرفان على احراز التقدم بشأن الاتفاقيات ومذكرات التفاهم المذكورة في أدناه.

1.1 اتفاقيات الشراكة الاقتصادية الشاملة

ذكر الجانب التركي ان اتفاقية الشراكة الاقتصادية الشاملة التي وقعت في 23 اذار 2009 تعد انفتاحاً هاماً بشأن تعزيز العلاقات الاقتصادية والتجارية بين البلدين وأشار الى انه انهى اجراء التصديق على الاتفاقية في عام 2012. وضمن هذا الاطار، طلب الجانب التركي من الجانب العراقي اتمام عملية التصديق على الاتفاقية بأسرع ما يمكن لفتح فصلا جديداً وموسعاً من العلاقات الاقتصادية والتجارية الثنائية.

طلب الجانب العراقي بإجراء تعديل على الاتفاقية بإضافة فقرة المياه واجاب الجانب التركي بان اي تعديل بإضافة هذه الفقرة غير مقبول واطاف بان كافة الإجراءات المتعلقة بموضوع المياه يجب ان يتم التعامل بها بشكل حصري ضمن فرق العمل المنبثقة عن مذكرة التفاهم بشأن المياه الموقعة في 2014/12/25 بين البلدين .

1.2 تجنب الازدواج الضريبي

اعرب الجانبان عن ارتياحهم لعقد الجولة الاولى من المفاوضات حول الاتفاقية بين حكومة الجمهورية التركية وحكومة جمهورية العراق بشأن تجنب الازدواج الضريبي ومنع التهرب من دفع الضرائب المفروضة على الدخل وراس المال في انقرة في تركيا للفترة 8-10/اب/ 2017 ووقعا مسودة الاتفاقية بالأحرف الاولى بتاريخ 10 اب 2017 وعبر الجانبان عن رغبتهما لتوقيع الاتفاقية في اقرب وقت ممكن.

1.3 اتفاقية تشجيع وحماية الاستثمارات المتبادلة

اعاد الجانبان التأكيد عن رغبتهما في ابرام اتفاقية بشأن تشجيع وحماية الاستثمارات المتبادلة بين البلدين قبل نهاية عام 2018 والتي من شأنها تسهل التدفق السلس للاستثمارات, ويذكر الجانب التركي بكل لطف أن مسودة نص الاتفاقية قد تم تقديمها إلى الجانب العراقي في نيسان 2016 ومن خلال القنوات الدبلوماسية.

عبر الجانب العراقي عن رغبة الهيئة الوطنية للاستثمار بإضافة فقرة تخص المياه الى هذه الاتفاقية.

اجاب الجانب التركي بان اضافة فقرة المياه الى اتفاقية ثنائية للاستثمار غير مقبول واطاف بان كافة مواضع المياه يجب ان يتم التعامل بها بشكل حصري ضمن فرق العمل المنبثقة عن مذكرة التفاهم بشأن المياه الموقعة في 2014/12/25 بين البلدين .

1.4 مذكرة تفاهم لتنظيم مؤتمر بشأن فرص الاستثمار في العراق وتركيا

اعرب الجانبان عن ارتياحهما عن عقد مؤتمر حول فرص الاستثمار في العراق والذي نظم في اسطنبول في تركيا بتاريخ 10 نيسان 2015 بالتعاون بين وزارة التجارة العراقية ووزارة الاقتصاد التركية ومنتدى غازي عنتاب للأعمال والاستثمار العراقي الذي اجري في غازي عنتاب العراق للفترة 20-22 كانون الاول 2017.

1.5 مذكرة تفاهم بشأن المعارض

ذكر الجانب التركي بان مذكرة التفاهم لإقامة المعارض في العراق وتركيا قد دخلت حيز التنفيذ اعتباراً من تاريخ 16 آذار 2017 وطلب عن المعلومات بشأن عملية التصديق على المذكرة أنفة الذكر في العراق. ولأجل تمكين التعاون بشأن إقامة المعارض ، نظم الجانب التركي اجتماعاً في 1 آذار 2018 في انقرة ومن خلاله تبادل الجانبان المعلومات المتعلقة بمنظمي المعارض المعتمدين والمعارض في كلا البلدين.

1.6 مذكرة تفاهم للتعاون بشأن المناطق الحرة

اخبر الجانب التركي الجانب العراقي بان مذكرة التفاهم للتعاون في مجال المناطق الحرة اصبحت سارية المفعول بتاريخ 16 آذار 2017 في تركيا وعبر عن رغبته لتقديم خبرته في المناطق الحرة.

2. التجارة والاستثمار

درس الجانبان التوجهات في العلاقات التجارية والاقتصادية الشاملة بين العراق وتركيا واتفقا على بذل الجهود الممكنة لزيادة وتنويع التجارة والاستثمار الثنائي وصولاً الى اقصى امكاناتها. وفي هذا الاطار ، اكد الجانبان مرة ثانية على الحاجة لتيسير جميع القيود المفروضة على الاستثمارات ونقل البضائع وتقديم الخدمات بالإضافة الى امكانية تنقل الناس ورجال الاعمال

والعمال وإزالة جميع الحواجز الفنية أمام التجارة كما هو متفق عليه في اتفاقية الشراكة الاقتصادية الشاملة الموقع عليها في 2009.

واستفسر الجانب التركي عن تقييم الجانب العراقي لخارطة الطريق لتطوير العلاقات الاقتصادية والتجارية العراقية التركية للسنوات (2018-2020) والتي قدمها السيد نهاد زايكشي معالي وزير الاقتصاد في الجمهورية التركية الى الدكتور سلمان علي الجميلي وزير التخطيط ووزير التجارة وكالة في جمهورية العراق اثناء اجتماعهما في 1 شباط 2018 في انقرة. واخبر الجانب التركي الجانب العراقي بشأن المشكلات التي تواجه رجال الاعمال الاتراك في العراق وقدم مذكرة غير رسمية الى الجانب العراقي في هذا الصدد.

2.1 التعاون في مجال القطاع الخاص

نقل الجانب التركي رغبة مجلس العلاقات الاقتصادية الخارجية لتنظيم اجتماع مجلس الاعمال التركي العراقي بالتعاون مع اتحاد غرف التجارة العراقي في بغداد في عام 2018. واقترح الجانب التركي ايضا بعقد منتدى بشأن اعادة اعمار العراق وفرص الاستثمار في تركيا في الربع الاخير من عام 2018 .

وعرض الجانب التركي تفعيل اتفاقية لجنة العمل بين اتحاد الغرف وتبادل السلع في تركيا واتحاد غرف التجارة العراقي التي وقعت في 23 تشرين الثاني 2014.

2.2 القضايا متعددة الاطراف

2.2.1 منظمة التجارة العالمية

اوضح الجانبان الى التأثير الايجابي الذي سوف يحصل من انضمام العراق الى منظمة التجارة العالمية ومن اجل هذا، اقترح الجانب التركي بتقديم المساعدة الفنية الى العراق في المفاوضات متعددة الاطراف.

2.2.2 التجارة داخل منظمة التعاون الاسلامي

اكّد الجانبان على اهمية تعزيز التجارة داخل منظمة التعاون الاسلامي، ودعا الجانب التركي الجانب العراقي لتوقيع وتصديق بروتوكول خطة التعريف التفضيلية وبروتوكول قواعد المنشأ في اقرب وقت ممكن.

2.2.3 الخدمات الاستشارية والمقاولات

يولي الجانبان اهمية للتعاون في قطاعات خدمات الاستشارات الإنشائية والهندسية واتفقا على تشجيع شركتهما اضافة الى مؤسساتهما ذات العلاقة لاجل المزيد من التنسيق. وبهذا الخصوص اشار الجانب التركي الى ان الشركات التركية قامت بتنفيذ مشاريع البنية التحتية ومشاريع البناء الهامة في العراق في العقد الاخير واعلنت رغبته لمواصلة مشاركتها الفاعلة في برنامج اعادة اعمار العراق .

وعبر الجانب التركي عن التزامه بعملية اعادة اعمار العراق. وبهذا الخصوص اعلن الجانب التركي بأنه سيتم تقديم قرض ائتمان بقيمة 5 مليارات دولار بالإضافة إلى 50 مليون دولار كمنحة للمشاريع و / أو الصادرات التي تقوم بها الشركات التركية في نطاق عملية إعادة الإعمار في العراق.

2.2.4 مطالبات الدفع من قبل الشركات التركية

ذكر الجانب التركي ان هناك مطالب لاتزال موجودة للعديد من الشركات التركية بشأن دفعات لصالحا لقيامها بمشاريع متنوعة من بيع السلع و/ أو خدمات لمختلف السلطات العامة العراقية اضافة الى مشاريع متوقفة بسبب تدهور الظروف الامنية في اجزاء محددة من العراق. ووافق العراق على اعادة النظر بهذه المطالبات بطريقة عاجلة والتعاون من أجل ايجاد الحلول الودية.

كما بين الجانب العراقي بان هناك مطالبات مالية من قبل وزارة المالية ووزارة الزراعة اتجاها للشركات التركية يتطلب تسويتها

2.2.5 اتفاق التجارة الحدودية

ذكر الجانبان ان اتفاق التجارة الحدودية ، الذي يشكل نظاما تجاريا فاعلا في سنوات ما بعد عام 2000 ونظرا لظروف الوقت، لم تعد هناك الحاجة اليه وسيتم اناؤه في اقرب وقت ممكن. وبالإشارة الى الاجتماع الذي عقد في 23 اذار 2017 في بغداد، ذكر الجانب التركي بان المستندات التي تتعلق بشأن المدفوعات التي لم يتم تأكيدها بعد من قبل شركة سومو قدمت إلى الأمانة العامة لمجلس الوزراء في 30 مايو 2017 وطلب الحصول على تقييم الجانب العراقي للمستندات المقدمة في غضون شهر من أجل عقد اجتماع في مثمر لإنهاء نظام اتفاق التجارة الحدودية.

وعبر الجانب العراقي عن وجود عقود لا تزال غير منفذة من قبل الشركات التركية موقعة قبل 2003 طلب الجانب العراقي من الجانب التركي حث الشركات التركية بتنفيذها علما ان مبالغ تلك العقود قد تسليمها للشركات التركية من قبل شركة سومو . طالب الجانب التركي تزويده بقائمة للشركات التركية التي لديها عقود ما تزال غير منفذة على ان يتم مناقشتها خلال اجتماعات يتم الاتفاق عليه لاحقا.

اتفق الجانبان عقد اجتماعات لمراجعة وتسوية حساب اتفاق BTA
2.6 عمليات التفتيش قبل الشحن، سلامة المنتجات وجودتها

رحب الجانب التركي بعضوية العراق في معهد الدول الإسلامية للمواصفات والمقاييس (سميك) ومشيراً الى أهمية العمل بمعايير الحلال وشهاداتها وتصديقها النهائي لغرض ضمان مساهمة المنتجات وخدمات الحلال المعتمدة في العلاقات الاقتصادية والتجارية بين الاقطار وكدت على عزمها للحفاظ على التعاون الثنائي بموجب جهاز الدول الإسلامية للمواصفات والمقاييس (سميك).

واتفق الجانبان على الحاجة الملحة لتأسيس منظومة وكالة حلال ضمن جهاز المواصفات والمقاييس للدول الإسلامية من أجل توفير الاساس الذي يضمن شهادة حلال ورفع المعوقات التي تواجه المنتجات والخدمات التي تحمل علامة حلال وان يتم تنفيذ الاعتراف الثنائي بعلامة حلال اتفق الجانبان على تعيين مؤسسة المعايير التركية بصفتها المؤسسة الوحيدة في تركيا لتنفيذ خدمات التفتيش قبل الشحن للمنتجات المصدرة من تركيا الى العراق.

وقدم الجانب التركي معلومات عن وكالة حلال التي تأسست بهدف المساهمة في تشكيل منظومة اعتماد حلال تحت مظلة جهاز التقييس والسيطرة النوعية للدول الإسلامية.

واعرب الجانب التركي عن استعداد وكالة اعتماد الحلال (هاك) لتقديم اي نوع من المساهمة والدعم لهيئات اعتماد تقييم المطابقة في العراق بمجرد أن تبدأ خدمات الاعتماد الخاصة بها. واكد الجانبان ايضا على عزمهما لتنمية التعاون الفني بين البلدين بشأن معايير الحلال والتصديق والاعتماد واتخاذ اجراء مشترك في المحافل الدولية والاقليمية.

اتفق الجانبان على الانتهاء السريع لإعمال التقييس الذي بدأ بهدف إزالة الحواجز على منتجات التصدير التركية التي تدخل العراق الناشئة عن ممارسة التفتيش قبل الشحن ومنح الدخول المباشر للمنتجات التي تتطابق مع المعايير التي وجدت لتكون متوافقة بشكل متبادل والتي تحمل شهادة تقييم المطابقة (TSE) دون ان تخضع الى عمليات تفتيش اضافية.

وتأكيدا للتفاهم الذي تم التوصل اليه بين البلدين لتطوير التعاون الفني في مجال سلامة المنتج والانظمة الفنية واجراء تقييم المطابقة والتقييس والاعتماد والقياس، اتفق الجانبان وفي اقرب وقت ممكن على ابرام مسودة بروتوكول بشأن إنشاء آلية للتشاور والتعاون بشأن سلامة المنتجات والحواجز الفنية أمام التجارة بين حكومة الجمهورية التركية وحكومة جمهورية العراق ومسودة مذكرة التفاهم بين معهد المعايير التركي (TSE) التابع لحكومة الجمهورية التركية والجهاز المركزي العراقي للتقييس والسيطرة النوعية التابع لحكومة جمهورية العراق في مجالات التقييس وتقييم المطابقة التي نقلها الجانب التركي.

2.2.7 الحواجز غير التعريفية امام التجارة

أكد الجانب التركي مرة أخرى بان الإجراءات المتبعة في العراق امام المنتجين الاتراك بشأن متطلبات الوثائق المصدقة من قبل البعثات الدبلوماسية في تركيا تخالف مضمون المادة 8 من اتفاقية الشراكة الاقتصادية الشاملة الموقع عليها بتاريخ 2009 التي تأمل ازالة الحواجز غير التعريفية في التجارة الثنائية لغرض اقامة علاقات اقتصادية وثيقة بين البلدين ووضح الجانب العراقي بان الاتفاقية لم يتم المصادقة عليها .

شدد الجانب التركي على اهمية المعاملة العادلة للأعمال التجارية من كلا البلدين، وفي هذا السياق أكد الجانب التركي بان شروط العطاءات المفتوحة في العراق وبالأخص معايير المنشأ يتم تصميمها أو تفسيرها بحيث تستثني بشكل غير عادل المنتجات التركية ، وبهذا الخصوص ، أكد الجانب التركي ثانية طلبه المتعلق بإنهاء المعاملة التمييزية المذكورة تجاه المنتجات التركية. في هذا السياق اتفق الجانبان على تبسيط الإجراءات البيروقراطية بغية زيادة فرص النفاذ الى السوق ومن للمنفعة المشتركة .

2.2.8 الاعمال المصرفية

أقر الجانبان اهمية قطاع العمل المصرفي في تيسير وتحسين التجارة الثنائية والعلاقات الاقتصادية. واتفقا على مشاركة المعلومات والخبرة في هذا المجال. وضمن اطار مذكرة التفاهم الموقع عليها بين وكالة الرقابة والنظام المصرفي التركية مع البنك المركزي العراقي في كانون الاول عام 2011 ، فقد اتفق الجانبان على تعزيز التعاون الرقابي في العمل المصرفي.

واطلع الجانب التركي الجانب العراقي بان :

- المصارف التركية لا يمكن ان تسحب الاموال بحرية من حساباتها في البنك المركزي العراقي فرغ اربيل منذ كانون الاول 2014 وطلب مساعدة الجانب العراقي بخصوص هذه المسألة.
- يفرض البنك المركزي العراقي غرامات تعسفية امام المصارف التركية مع مبررات غير واضحة وتواجه المصارف التركية صعوبات بالغة في ايجاد محاررين. اوضح الجانب العراقي بان هذه الاجراءات تشمل جميع المصارف المحلية والدولية التي لديها مخالقات ولا تقتصر على مصارف محددة.

- يفرض توجيه البنك المركزي العراقي على المصارف الاجنبية ان ترفع رؤوس اموالها من 25 مليون دولار الى 50 مليون دولار بحلول نهاية عام 2017 مما شكل صعوبة كبيرة للمصارف التركية في العراق وان رأس المال المذكور تم تحويله من الدولار الى الدينار العراقي مما يسبب خسارة مالية على الرغم من الضمانات الشفوية من قبل البنك المركزي العراقي.
- يواجه رجال الاعمال الاتراك صعوبات في تحويل الاموال من خلال النظام المصرفي العراقي.

ونقل الجانب التركي رغبة البنك المركزي التركي لبدء المناقشات بخصوص عملية جمع الديون للبنك المركزي التركي (TCB) والحصول على موافقة البنك المركزي العراقي لتغيير نسبة الفائدة للديون المذكورة.

اضافة الى ذلك طلب الجانب التركي من الجانب العراقي باتخاذ خطوات لاعفاء مبلغ 235.989.10 دولار امريكي من البنك المركزي التركي التي تم تحويلها من وزارة خارجية الجمهورية الاسلامية الايرانية الى السفارة العراقية في طهران بتاريخ 15 تشرين الاول 1987. ذكر الجانب التركي بان هناك فرص لعمل التطويرات في النظام المصرفي العراقي لاجل السماح بالتحويل الكافي للارصدة واعرب عن استعداده لتقديم الدعم الفني على شكل تدريب وتبادل الخبراء.

اتفق الجانبان على عقد اجتماعات بمشاركة البنك المركزي العراقي والبنك المركزي التركي والبنوك التركية العاملة في العراق في اقرب وقت ممكن على ان لا يتجاوز الربع الثالث 2018.

2.2.9 التخصصية ولشراكة القطاعين العام والخاص

ذكر الجانب التركي بان ادارة التخصصية التركية مستعدة لمشاركة خبرتها مع نظيرها العراقي عن طريق تقديم المساعدة الفنية على شكل دورات تدريبية اساسية في الطاقة والنفط والبتروكيميائيات والموانئ والمطارات واعمال البنى التحتية والخدمات الاخرى والقطاعات الصناعية. والمساعدة في تحضيرات مواصفات الاطار القانوني والفني لاعمال البنى التحتية مثل الطرق السريعة والجسور والسكك الحديدية وبناء قطارات فائقة السرعة والمستشفيات والمنشآت الصحية والبحرية والمطارات في ظل الشراكة بين القطاعين العام والخاص .

الفصل الثاني

النقل ، الاتصالات، الجمارك

3.النقل

3.1 النقل البري و السكك الحديدية .

اتفق الطرفان على بدء المفاوضات لاعداد اتفاقية نقل البضائع المشترك في النصف الثاني من عام 2018. ولهذه الغاية سوف يقوم الطرف التركي بتهيئة وتقديم مسودة الاتفاقية لتأخذ بنظر الاعتبار من قبل الجانب العراقي.

- حث الجانب التركي الطرف العراقي لان يكون جزء من اتفاقيات النقل والاتفاقيات للامم المتحدة بهدف تحسين عمليات نقل دولية آمنة ووفقاً للمعايير في المنطقة. ولهذه الغاية اقترح الجانب التركي على التعاون حول متطلبات اتفاقيات امم متحدة محددة مثل الاتفاقية الاوروبية فيما يتعلق بالنقل الدولي للبضائع الخطرة عن طريق البر(ADR) والاتفاقية حول النقل الدولي للمواد الغذائية القابلة للتلف وحول المعدات الخاصة المستخدمة لمثل هذا النقل (ATP) لغرض زيادة حجم التجارة الثنائية للبضائع والتي تنظمها الاتفاقات المذكورة. وقد اقترح الجانب التركي أيضاً بتوفير التدريب لغرض مساعدة السلطات العراقية وعندما يصبح العراق طرف لهذه الاتفاقيات.

عبر الجانب التركي عن استعداده لتقديم مسوده مذكرات التفاهم الى الجانب العراقي فيما يخص نقل البضائع الخطرة والاعذية القابلة للتلف.

عبر الطرفان عن استعدادهم للتعاون في تفعيل شبكة السكك الحديد فيما يخص العراق وتركيا فيما يتعلق ربط السكك الحديد المباشر بين العراق وتركيا واية مشاريع سكك حديد اخرى في كلا البلدين لغرض تسهيل التبادلات الاقتصادية والتجارية والاجتماعية.

- ابدى الجانب التركي استعداد سكك الحديد التركية للدولة (TCDD)

لتبادل المعرفة والخبرة مع السكك الحديد العراقية(IRR) ولتجهيز الوحدات المتحركة مثل العربات ، الشاحنات، وقطارات الخط الرئيسي و المناقلة الخ وعند الطلب.

امكانية تشغيل الرحلات البرية بين بغداد واسطنبول للمسافرين من قبل اسطول الشركة العامة للمسافرين والوفود والتي لها خبرة مناسبة في مجال النقل الدولي وترشيح شركات تركية دولية متخصصة في نقل المسافرين و تشغيل الحافلات الخاصة بهم في هذا المشروع.

عبر كلا الطرفين عن استعدادهم لاقامة اجتماع لجنة مشتركة تركي وعراقي حول النقل برأ وعبر السكك الحديدية وفي أقرب وقت ممكن.

3.2الطيران المدني

عبر الطرفان عن سرورهم فيما يتعلق بالمفاوضات بين سلطات الطيران المدني لديهم والتي جرت خلال حدث التفاوض حول الخدمات الجوية (2017 ICAN) وقررا تشجيع السلطات المذكوره على الالتقاء بأسرع وقت ممكن لتوسيع عدد الرحلات بين تركيا والعراق ولبدأ رحلات مجدولة الى وجهات جديدة.

اتفق الطرفان على اكمال كل الاعمال اللازمة لتوقيع مذكرات التفاهم في مجال النقل الجوي.

طلب الجانب التركي من الجانب العراقي بان يتم الغاء الرسوم (١٠-١٥ الف) دولار أمريكي والتي تؤخذ عن تأجير رحلات الطيران المستأجرة وطلب الجانب التركي ايضاً من الجانب العراقي بان يتم التراجع عن متطلبات الحصول على تصريح من سلطة الطيران المدني العراقية والتي تكون ٧٢ ساعة قبل رحلات الشحن المخططة، و أقتراح الجانب العراقي على عقد اجتماع بين رؤساء سلطات الطيران المدني لكلا البلدين لغرض مناقشة هذه القضايا.

طلب الجانب العراقي في جدول الأعمال مسألة نشر قوات الأمن في الرحلات الجوية العراقية إلى تركيا.

3.3 النقل البحري

أستفسر الجانب العراقي من الجانب التركي عن إمكانية توفير تسهيل الاجراءات لمنح الرخصة للبحارة العراقيين الذين يعملون على السفن التي ترفع العلم العراقي للدخول الى الموانئ التركية. وقد أخبر الجانب التركي الجانب العراقي بان الاتفاقية البحرية الموقعة بين البلدين في ٣ نيسان ١٩٨٨ في بغداد ليس هناك قيود على قيام البحارة العراقيين الذي يعملون على سفن تحمل العلم العراقي للدخول الى الموانئ التركية طالما تم ادخال اسماؤهم في قائمة طاقم السفن و في قائمة الموظفين الذين تم تسليمهم من قبل ربان السفينة الى سلطة الميناء .

طلب الجانب العراقي من الجانب التركي الدعم لدى المنظمات البحرية الدولية للاعتراف بشهادة البحرية العراقية .

3.4 الاتصالات

اتفق الطرفان على ربط أنظمة كيبل الالياف الضوئية لغرض توفير الربط بين أنظمة الاتصالات العراقية والتركية الى الحد الممكن.

أعرب الجانب العراقي عن رغبته للاستفادة من تجارب شركات الدولة التركية والتعاون مع هذه الشركات لغرض تطوير مشاريع أنظمة كيبل الالياف الضوئية وفق المعايير الدولية في مجالات تكنولوجيا المعلومات والاتصالات.

أعرب الطرفان عن استعدادهم لتفعيل مذكرة التفاهم الموقعة في 15 من شهر تشرين الاول 2009.

3.5 بوابات الحدود والكمارك .

أقتراح الجانب التركي بان يتم اجراء حركات مرور الترانزيت بحرية خلال العراق وتركيا. وفي هذا الخصوص، دعى الجانب التركي السلطات العراقية ذات العلاقة لفحص نظام المراقبة الترانزيت الحالي والذي يتم استخدامه من قبل الكمارك التركية. أقتراح الجانب التركي التدريب وتبادل الخبرات ونقل التكنولوجيا الممكنة الى الجانب العراقي. و الاخذ بالاعتبار أهمية توفير خدمه فورية عند بوابات الحدود، اتفق الطرفان على أخذ الاجراءات اللازمة لغرض تطوير سعة بوابة حدود خابور ابراهيم الخليل

قام الجانب التركي باعلام الجانب العراقي بان نقطة السيطرة للكمارك الداخلية في الصفره (Safra) قد أضرت بالتجارة الثنائية وبواجه المصدرون الاتراك ضرائب مزدوجة ، حيث يدفعون ضرائبهم في بوابة الجمارك ، ويطالبون بالحلول المناسبة لمشكلة الازدواج الضريبي. وقد أخبر الجانب العراقي الجانب التركي بان حكومة العراق سوف تاخذ على عاتقها مسؤوليات بوابة نفوذ ابراهيم الخليل قريباً وبعد ذلك ستحل مشكلة الازدواج الضريبي.

وحيث ان التطورات الحالية تشير الى الحاجة الوشيكة لانتهاء الدراسات لفتح بوابة عبور جديدة على الجانب الغربي (الطرق و السكك الحديد) من بوابة حدود خابور ابراهيم الخليل بين البلدين ، اتفق الطرفان على تنظيم اجتماع في غضون شهرين وتسريع العمل على فتح بوابة عبور جديدة لغرض تعزيز التجارة وتنويع طرق التجارة.

الفصل الثالث

الطاقة، والماء، والصناعة، والزراعة

4.1 المياه

يعرب الطرفان عن امتنانهم من النشاطات والفعاليات التي تقوم بها فرق العمل الفنية الخمسة:

- القياس
- السدود
- نوعية المياه
- التتقيف وبناء القدرات
- مكافحة التصحر - العواصف الترابية والرملية

التي شكلت ضمن اطار العمل لمذكرة التفاهم بشأن المياه المؤرخة في 2014/12/25 عبر تبادل الخبرات والمعرفة ورغبة الطرفين لتطوير واستمرار التعاون.

ضمن اطار العمل المشترك ابدى الطرفان الرغبة لدعوة الشركات التركية لإنشاء وترميم المنشآت المائية في العراق.

باعتبار اهمية موضوع المياه اتفق الجانبان على الاستمرار بالمناقشات والاجتماعات للوزارات ذات العلاقة بنية التوصل الى تفاهم مشترك . ضمن هذا الاطار ستجتمع الوزارات ذات العلاقة في البلدين قبل نهاية عام 2018 لوضع سقف زمني.

4.1 الطاقة

- اتفق الطرفان على التنسيق المشترك لمساهمة الجانب التركي والشركات التركية في مجال الطاقات المتجددة وخاصة في مجال انشاء وتشغيل محطات الطاقة الشمسية في العراق
- اتفق الطرفان على زيادة التنسيق لإنجاز ربط خط 400 ك.ف موصل(العراق)-جزيرة(تركيا) والدراسات التي تتعلق بها والتي ستزيد سعة نقل الطاقة بين العراق وتركيا
- كذلك بين الجانب التركي استعداد الشركات التركية لتجهيز الطاقة الكهربائية الى العراق عن طريق البحر والبر وعلى ضوء العمليات المنفذة سابقا
- اتفق الجانبان على تشجيع الشركات التركية للمشاركة بالمشاريع الصناعية النفطية في العراق.
- بين الجانبان دعمهما لأنشاء أنبوب ٤٦ع جديد من حقول كركوك الى الحدود التركية ونيتهما لتنفيذ الأنبوب الجديد بأسرع زمن ممكن.

4.3 الصناعة

اتفق الجانبان على تبادل المعرفة والخبرات فيما يتعلق بالسياسات الوطنية وتكامل الصناعة والتقنيات لاجل تطوير القدرات الصناعية المحلية.

كما اكد الجانبان على اهمية التعاون في مجال المشاريع الصغيرة والمتوسطة SMEs واعربا عن استعدادهما لتنظيم فعاليات والمشاركة بالمعرفة والخبرات فيما يتعلق في مجال المشاريع الصغيرة والمتوسطة. وفي هذا السياق طلب الجانب التركي الاستجابة من الجانب العراقي بشأن مسودة مذكرة تفاهم التي تم تقديمها خلال الجلسة السابعة عشر من اجتماع الهيئة الاقتصادية المشتركة في بغداد عام 2015.

رغبة الجانب العراقي بالتعاون المشترك تعني بإصلاح وهيكلية الشركات المملوكة للدولة العائدة الى وزارة الصناعة والمعادن .

4.4 الزراعة

اكد الجانبان على اهمية تبادل المعرفة والخبرات بين المنظمات المنتجة لكلا البلدين وتحليل فرص الاستثمار المشتركة في هذا الحقل.

اقترح الجانب التركي:

-التعاون في مجال الالبان والتجارة في منتجات الالبان و زراعة الكروم و البستنة وزراعة الخضروات.
-التعاون في تربية الاحياء المائية وتبادل المعرفة.
-تبادل المعرفة والخبرات بين جمعية المنتجين الزراعيين لكلا البلدين.
-التعاون في مجال بحوث المحاصيل الحقلية عبر تبادل الخبراء والمواد.
-تطوير المشاريع بين ممثلي قطاع البذور وتعزيز التعاون لتنسيق التشريعات لكلا البلدين فيما يتعلق بقطاع البذور.
-ازالة على الحواجز الفنية أمام التجارة في مجال الزراعة.
اتفق الجانبان على عقد اجتماع بشأن تفعيل مذكرة التفاهم للتعاون في مجال البيطرة الموقعة بين الجانبين بتاريخ 2009/10/15 في بغداد .

القسم الرابع

التعاون الفني والصحة والبيئة والتنمية الحضرية والثقافة والسياحة والضمان الاجتماعي والشباب والتعليم العالي

5.1 التعاون الفني

أعرب الجانبان عن ارتياحهما لتوقيع مذكرة التفاهم الموقعة في بغداد في 2018/3/15 من قبل وزارة التخطيط العراقية بشأن التعاون الفني مع وكالة التنسيق والتعاون التركية (TIKA) ، وقع الجانب التركي في 2018/4/18 وسيتم ارسال المذكرة الموقعة عبر القنوات الدبلوماسية .

5.2 الصحة

أشار الجانبان وبارتياح زيارة السيدة عديلة حمود حسين وزيرة الصحة في جمهورية العراق الى تركيا للفترة من 6 الى 10 شباط 2018.
أعلن الجانب التركي اكمال اجراءات المصادقة على مذكرة التفاهم بين وزارة الصحة للجمهورية التركية ووزارة الصحة في جمهورية العراق للتعاون في مجال الصحة الموقعة في 15 تشرين الاول 2009 في بغداد وطلب الجانب التركي من الجانب العراقي اكمال اجراءات المصادقة عليها ليتم دخولها حيز التنفيذ .
يؤكد الجانب التركي للجانب العراقي حصوله على عضوية برنامج التعاون بشأن تفتيش الادوية (PIS/S) في 1 كانون الاول 2018، ويرجو من الجانب العراقي ادراج القطاع الصيدلي التركي في الفئة (أ).

5.3 البيئة والتطوير الحضري:

أعرب الجانب التركي رغبته في الشروع في التعاون الفني في مجال أعمال البناء المتضمنة (ادارة المشاريع، سلامة الابنية، التبادل المعرفي، التعليم الهندسي، وفحص الابنية وتقييم الاضرار وازالة الانقاض والتنسيق في مجال البنية التحتية ضمن اطار ادارة الكوارث).
يقترح الجانب التركي البدء بخطوات جادة من اجل تطوير التعاون بين المنظمات ذات العلاقة لدى الجانبان وتبادل الخبرات في مجالات (التخطيط المكاني، سياسات التنمية الحضرية من اجل المدن المستدامة، تخطيط المناطق الريفية ومشاريع التجديد الحضرية وتقييم المخاطر).
طلب جانب العراقي من الجانب التركي في تعزيز التعاون في المجالات الفنية الخاصة بالقطاع البيئي المقيم الصالحة للشرب ومعالجة مياه الصرف الصحي ومعالجة تدوير النفايات.

5.4 الانواء الجوية والرصد الزلزالي
اتفق الجانبان في التعاون وتبادل الخبرات بين البلدين من خلال اقامة برامج تدريب وورش عمل في مجال الانواء الجوية والرصد الزلزالي .

5.5 الثقافة والسياحة:
يقر الجانبان بأهمية استكمال المفاوضات الخاصة بمذكرة التفاهم للتعاون الثقافي والاتفاق على التوقيع عليها في اقرب وقت ممكن .
يرغب الجانب العراقي بتقديم مقترح لتوقيع برنامج تنفيذي لتنفيذ اتفاقية عام 1966 والموقعة بين الجانبين للتعاون في مجال السياحة بما يخدم مصلحة الطرفين.
اقترح الجانب العراقي تبادل المعلومات والخبرات في المجال السياحي والمهني.

5.5 الضمان الاجتماعي:
يتطلع الجانبان البدء بالمفاوضات بشأن التعاون في مجالات الضمان الاجتماعي في كلا البلدين، وسيُرسل الجانب التركي نص مذكرات التفاهم بشأن الضمان الاجتماعي عبر القنوات الدبلوماسية .

5.6 الشباب:
اتفق الجانبان على التفاوض بشأن ابرام مذكرة تفاهم في مجال الشباب والرياضة.

5.7 التربية والتعليم العالي والعلوم والتكنولوجيا
يؤكد الجانبان تعاونهما في مجال التعليم العالي والبحث العلمي والعلوم والتكنولوجيا .
يؤكد الجانب التركي على أهمية تشجيع الطلبة العراقيين للحصول على المقاعد الدراسية للحصول على الزمالات من الجانب التركي للدراسة في الجامعات التركية في اطار مذكرة التفاهم الموقعة بين وزارة التعليم العالي والبحث العلمي العراقية ومجلس التعليم العالي التركي في 2017/1/7 وحسب الضوابط المعمول بها في وزارة التعليم العالي والبحث العلمي العراقية.
الجانب العراقي سوف يدرس طلب الجانب التركي بشأن امكانية زيادة عدد الجامعات التركية المعترف بها.

ابلاغ الجانب التركي الجانب العراقي ان عملية اختيار وتحديد مستوى المرشحين العراقيين المتقدمين للبرنامج المنح أو الزمالات الدراسية التركية يتم تقييمها وفق اطار التشريعات الخاصة المعمول بها من الجانب التركي.

يقترح الجانب التركي التعاون على تنظيم برنامج في اطار الثقافة المشتركة والشخصيات التاريخية وتبادل الوفود الثقافية والعناصر الثقافية والتواصل مع المؤسسات ذات العلاقة من ضمن اطار الدراسات التاريخية العراقية التركية المشتركة
ويقترح الجانب التركي تسهيل استخدام الارشيف والمتاحف والمكتبات وتبادل الوثائق والطلبة والباحثين في كلا البلدين.

اتفق الجانبان على اكمال المفاوضات الخاصة بشأن مذكرة التفاهم للتعاون في مجال التربية في اقرب وقت ممكن.

اتفق الجانبان على اكمال المفاوضات الخاصة بـ (مذكرة التفاهم للتعاون في مجال التعليم) وتوقيعها في اقرب وقت ممكن.

اتفق الجانبان على عقد الدورة التاسعة عشر للجنة العراقية التركية المشتركة للتعاون الاقتصادي والفني في بغداد في 2019 على ان يحدد الموعد من خلال القنوات الدبلوماسية.

حررت ووقعت في انقرة في 4 ايار 2018 بنسختين اصليتين باللغات التركية، العربية والانكليزية، وتتمتع جميع النصوص بالحجية القانونية. وفي حال الخلاف ، يعول على النص الانكليزي.

عن حكومة جمهورية تركيا
بولند توفنكجي
وزير التجارة والجمارك

عن حكومة جمهورية العراق
الدكتور ابراهيم الاشيقر الجعفري
وزير الخارجية

قائمة الوفد التركي

وزير الجمارك والتجارة	بوكند توفنكجي
معاون مدير عام، وزارة الاقتصاد، رئيس الوفد الفني	فؤاد قسيمجان
معاون المدير العام بالوكالة، وزارة الخارجية	علي رضا غوناي
معاون مدير عام، وزارة الطاقة والموارد الطبيعية	أ. أيسون أوزقجانج
معاون مدير عام، المديرية العامة لشؤون المياه DSİ	أرغون أوزوجك
معاون مدير عام، الشركة التركية لنقل الكهرباء TEİAŞ	محمد مصطفى إزغاش
معاون مدير عام، شركة خط الأنابيب ونقل البترول التركية BOTAS	م. طلحة باموقجي
معاون مدير عام، شركة النفط التركية العالمية TPİC	فاتح يمان
رئيس دائرة، وزارة الاقتصاد	بينار يالچين باستيرماجی
رئيس دائرة، وزارة الخارجية	أفه جیلان
رئيس دائرة، قطاع معاون المدير العام للطاقة والنقل متعدد الأطراف بوزارة الخارجية.	زينب سواش سوجا
رئيس دائرة المياه العابرة للحدود بوزارة الخارجية	سيوتاي يوكسال
رئيس دائرة، وزارة الاقتصاد	عائشة جول ياردش
رئيس دائرة، وزارة الاقتصاد	كوكهان أورنك
رئيس دائرة، وزارة الجمارك والتجارة	أدم يازجي
رئيس دائرة، وزارة التربية الوطنية	زينب أوتشغودر
رئيس دائرة حقوق وسياسية المياه، وزارة الغابات وشؤون المياه	تنار كيمنجا
رئيس دائرة، مؤسسة التعليم العالي	الأستاذ المشارك بيلغ كغان أوزدمير
رئيس دائرة بناء الخطوط الحديدية، مؤسسة الخطوط الحديدية العامة بالجمهورية التركية TCDD	بشار كارهام
مدير إدارة الدخل برئاسة إدارة الدخل	تشتين كارا

رئيس مركز الإعلام، بمعهد المواصفات التركي TSE	إلهامي أفتورك
رئيس مركز إعداد المعايير، معهد المواصفات التركي TSE	نيازي سجين
مدير تطوير الأعمال العالمية، معهد المواصفات التركي TSE	نفيسه بتول خضر أوغلو
مدير شعبة بالوكالة، وزارة الغابات وشؤون المياه	د. أوزلام شنول
مدير شعبة، المديرية العامة لشؤون المياه DSİ	مصطفى كمال أوزجان
مدير شعبة، شركة البترول التركية المساهمة TPAO	لالانور إيردم بير أنلي
مدير شعبة، شركة النفط التركية العالمية TPİC	حليم تشقماك
مديرة شعبة، هيئة الدواء والأجهزة الطبية التركية	ياسمين أفيورك
خبير، وزارة الطاقة والموارد الطبيعية	تشاغليان يلديز
مدير وحدة الصيرفة الخارجية والعامه بينك الزراعة	سلان غييم
خبير أول، هيئة التنظيم والرقابة المصرفية BDDK	محمد لفانت أباري
منسق، مكتب العلاقات الاقتصادية الخارجية DEİK	عزيز توبراك
خبيرة، وزارة الاقتصاد	نجلاء طغرل
خبيرة، وزارة الاقتصاد	صدي كوجباش
خبير، وزارة الاقتصاد	كوكسو تولومان
خبير، وزارة الاقتصاد	عبدالله أوسكاي
خبيرة، وزارة الاقتصاد	أيسين أرسوي
خبيرة، وزارة الاقتصاد	غنيمة بوزكورت
خبير، وزارة الاقتصاد	نوح أستون
خبير ملاحه، وزارة النقل والملاحه البحرية والاتصالات	أحمد نجاتي مجراوغلو
خبيرة، وزارة النقل والملاحه البحرية والاتصالات	صفية أطاكول
خبير، وزارة الشباب والرياضة	مولود بويراز
خبير، وزارة الجمارك والتجارة	ياوز إلكان كاراهان
خبير، وزارة الغابات وشؤون المياه	عثمان أوزدمير
خبير، وكالة التنسيق والدعم التركية TİKA	محمد أونال

محمد عاكف أظامان	خبير، مؤسسة التعليم العالي
مروة دنيز باركصوي	خبير، رئاسة إدارة الدخل
نعمان كودال	خبير، وزارة العمل والضمان الاجتماعي
فوسون تتار أوغلو	خبيرة، وزارة التربية الوطنية
غولبري طاشليورت	مهندسة، وزارة الغذاء والزراعة والثروة الحيوانية
كولتشين يشيلاوفا	مهندسة، وزارة الغذاء والزراعة والثروة الحيوانية
د. مينا كرك	مهندس، وزارة الغابات وشؤون المياه
أوزغو قاشمر	مهندس، وزارة البيئة والمدن
محمد أمين غوزال	مهندس، وزارة النقل والملاحة البحرية والاتصالات
مراد أوشار	مهندس، مؤسسة الخطوط الحديدية العامة بالجمهورية التركية TCDD
بورجو يولاتشان هزلي	خبيرة، وزارة الغابات وشؤون المياه
أردوغان جوهر	خبير، وزارة العلوم والصناعة والتقنية
سونال يوكسال	خبير، وزارة الصحة
محمد سرين	خبير، وزارة الثقافة والسياحة
حسن سلجوق ساتشجي	خبير، البنك المركزي الجمهورية التركية
دوغوكان أردا أولكان	سكرتير ثالث، وزارة الخارجية
أصلي أسما قاراجا	خبير، هيئة الدواء والأجهزة الطبية التركية
أيكوت غينج	معاون خبير، وزارة النقل والملاحة البحرية والاتصالات
توناهان أوزدمير	معاون خبير، البنك المركزي الجمهورية التركية
تونجار دننتشارغوك	مستشار العلاقات الخارجية، المديرية العامة لشؤون المياه DSİ
شعلة نور صاربر	معاون خبير، المؤسسة التركية للأبحاث التكنولوجية والعلمية TÜBİTAK
ديلاك غولهان	مستشارية العلاقات الخارجية، المديرية العامة لشؤون المياه DSİ

الوفد العراقي

وزير الخارجية	معالي السيد إبراهيم الجعفري
مدير عام دائرة السدود والخزانات، وزارة الموارد المائية، رئيس الوفد الفني	مهدي رشيد مهدي
سفير الجمهورية العراقية لدى أنقرة	د. حسين محمود الخطيب
سفير، رئيس دائرة الدول المجاورة	عدي موسى خير الله
وزارة الخارجية	قيس سعد حسن العامري
مدير عام التعاون الدولي، وزارة التخطيط	أدهم محمد أدهم
مدير عام، وزارة النفط	فريد جادر صادق
مدير عام، وزارة الصناعة	محمد علي ذياب
مدير عام الشركة العامة للسكك الحديدية، وزارة النقل	سلام جبور سلوم
مدير عام نقل الطاقة الكهربائية في الشمال، وزارة الكهرباء	فاضل عباس حسن
مدير عام، وزارة الثقافة	فلاح حسن شاكر
مدير عام شركة الانترنت، وزارة الاتصالات	علي محمد محمود
مدير عام دائرة التخطيط، وزارة الإعمار والإسكان	سمير إبراهيم بشقة
مدير عام دائرة ماء بغداد، أمانة بغداد	عمار موسى كاظم
مسؤول شعبة الاتفاقيات وزارة التعليم العالي والبحث العلمي	عمار طه لطيف
مستشار الوزارة للشؤون التربوية، وزارة التعليم العالي والبحث العلمي.	محسن عبد علي شلاكة
وزارة الخارجية	ليث حسن عبدالكريم
السفارة العراقية بأنقرة	ياسين همام
معاون مدير عام، وزارة الموارد المائية	حسن صدائخ الصفار

السفارة العراقية بأنقرة	عدي أسعد خماس
وزارة الخارجية	حسام حميد مهدي
ملحق، وزارة الخارجية	كوفار خضر عمر
الملحق التجاري، السفارة العراقية بأنقرة	ثروت أكرم سلمان
مديرة في البنك المركزي	ناهدة عزيز مجيد
مدير أقدم، وزارة المالية	ثامر غني شكر
معاون مدير قسم دول الجوار، وزارة التجارة	زيد كامل محمود
مدير، وزارة الزراعة	ميثاق عبدالحسين عبيد
السفارة العراقية بأنقرة	إبراهيم فاضل يحيى
نائب رئيس مجلس الأعمال العراقي التركي، اتحاد الغرف التجارية العراقية.	دريد عثمان محمود

**AGREED MINUTES OF THE 18TH SESSION OF THE TURKISH- IRAQI
JOINT COMMITTEE FOR ECONOMIC AND
TECHNICAL COOPERATION**

Turkish-Iraqi Joint Committee for Economic and Technical Cooperation set up in accordance with Article 9 of the Agreement on Economic and Technical Cooperation between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Iraq (referred to as "Turkish Side", "Iraqi Side" respectively and "Both Sides" where appropriate hereinafter) held its 18th Session in Ankara on 3-4 May 2018.

The Turkish delegation was headed by H.E. Bülent Tüfenkci, Minister of Customs and Trade of the Republic of Turkey and the Iraqi delegation was headed by H.E. Ibrahim Jaafari, Minister of Foreign Affairs of the Republic of Iraq.

The lists of the members of the two delegations are attached as Annex I and II.

During his visit to Ankara, H.E. Ibrahim Jaafari, Minister of Foreign Affairs of Iraq was received by H.E. İsmail Kahraman, the Speaker of the Turkish Grand National Assembly, met with H.E. Mevlüt Çavuşoğlu, Minister of Foreign Affairs of Turkey and H.E. Nihat Zeybekci, Minister of Economy of Turkey and had positive and fruitful discussions pertaining to bilateral relations between Turkey and Iraq.

The discussions of the Joint Committee was held in an atmosphere of understanding and friendship between Turkey and Iraq and marked by mutual desire to further enhance the cooperation on the basis of mutual benefits.

Both Sides noted the positive outcomes of the recent visits by the Turkish Prime Minister H.E. Binali Yıldırım to Iraq on 7-8 January 2017 and by the Iraqi Prime Minister H.E. Haidar El-Abadi to Turkey on 25 October 2017. In consideration of historical and cultural ties between the two neighboring countries, significant economic relations in terms of trade and investments as well as other fields of cooperation such as energy, security and logistics, Both Sides reiterated their strong willingness to support all mechanisms of cooperation between Turkey and Iraq in an understanding of strategic partnership.

Both Sides stated that the mechanism of High Level Council for Strategic Cooperation (HLCSC) established in 2008 is an important tool to conduct joint studies and identify fields of partnership in all areas and welcomed the holding of its Third Meeting in Baghdad, on 7 January 2017, in line with the common goal of improving economic and commercial relations. Both Sides expressed their willingness to convene the Fourth Meeting of HLCSC at the earliest convenience.

The Turkish Side expressed its commitment to support Iraq's unity, sovereignty and territorial integrity.

The Turkish Side expressed its commitment to the reconstruction process of Iraq. In this regard, the Turkish Side declared that 5 billion dollars of credit, in addition to 50 million dollars of direct project assistance would be provided for projects within the framework of the reconstruction process in Iraq.

After having detailed discussions and exchanging views on further expanding the existing commercial and economic relations between the two countries, Both Sides agreed as follows;

SECTION I

Trade & Investment Relations

1. Legal Framework

Emphasizing the significance of establishing the legal framework in enhancing bilateral relations, Both Sides agreed to make progress on the agreements and memoranda of understanding mentioned below.

1.1. Comprehensive Economic Partnership Agreement

The Turkish Side expressed that the Comprehensive Economic Partnership Agreement (CEPA), which was signed on 23 March 2009 was a breakthrough in terms of enhancing bilateral economic and commercial relations between the two countries and stated that it had concluded the ratification process of the agreement in 2012. In this framework, the Turkish Side requested from the Iraqi Side to complete the ratification process of the agreement as soon as possible in order to open a new and broader chapter in bilateral economic and commercial relations.

The Iraqi Side requested an amendment and in this respect expressed its desire to add an article regarding water to the CEPA.

The Turkish Side responded that considering the purpose of the agreement, any amendment regarding water is not acceptable. The Turkish Side added that all issues regarding water should be exclusively dealt under the working groups established under the Memorandum of Understanding on water signed on 25 December 2014 between the two countries.

1.2. Agreement on Avoidance of Double Taxation

Both Sides stated with pleasure that the first round of negotiations on the "Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Iraq on Avoidance of Double Taxation and Prevention of Fiscal Evasion with respect to Taxes on Income" was held in Ankara, Turkey on 8-10 August 2017 and the draft agreement was initialed on 10 August 2017. Both Sides expressed their intention to sign the Agreement at the earliest possible time.

1.3. Agreement on Reciprocal Promotion and Protection of Investments

Both Sides reiterated their desire to conclude the Agreement on Reciprocal Promotion and Protection of Investments between the two countries before the end of 2018, which would facilitate the smooth flow of investments. The Turkish Side kindly reminded that a draft text was already submitted to the Iraqi Side through diplomatic channels in April 2016.

The Iraqi Side expressed the desire of the Iraqi Investment Commission to add an article on water to the Agreement on Reciprocal Promotion and Protection of Investments.

The Turkish Side replied that considering the context and coverage of a bilateral investment treaty addition of an article on water is not acceptable. The Turkish Side added that all issues regarding water should be exclusively dealt under the working groups established under the Memorandum of Understanding on water signed on 25 December 2014 between the two countries.

1.4. MOU for the “Organization of the Conference on Investment Opportunities in Iraq in Istanbul”

Both Sides expressed their contentment for realizing the conference on “Investment Opportunities in Iraq” which was organized in Istanbul, Turkey on 10 April 2015 in cooperation with the Iraqi Ministry of Trade and Turkish Ministry of Economy and the Gaziantep-Iraq Business and Investment Forum in Gaziantep on 20-22 December 2017.

1.5. MOU for “Fairs”

The Turkish Side expressed that the “Memorandum of Understanding for Fairs to be Organized in Iraq and Turkey” entered into force as of 16 March 2017 and inquired information about the ratification process of the said MOU in Iraq.

For tightening the cooperation on fairs, the Turkish Side organized a meeting on 1 March 2018 in Ankara through which Both Sides exchanged information regarding the authorized fair organizers and fairs in both countries.

1.6. MOU for “Cooperation in the Field of Free Zones”

The Turkish Side informed the Iraqi Side that the “Memorandum of Understanding for Cooperation in the Field of Free Zones” became effective as of 16 March 2017 in Turkey and expressed its willingness to share its experience on free zones.

2. Trade & Investments

Both Sides examined the trends in the overall bilateral trade and economic relations between Turkey and Iraq and agreed to exert every possible effort to increase and diversify bilateral trade and investments in order to reach its full potential.

In this framework, Both Sides reaffirmed the need to ease all restrictions against investments, transfer of goods and services as well as mobility of people, business persons and workers and to remove all technical barriers to trade as agreed in the Comprehensive Economic Partnership Agreement signed in 2009.

The Turkish Side requested the Iraqi Side’s evaluation on the “Road Map for the Development of Turkey-Iraq Commercial and Economic Relations (2018-2020)” which was submitted by H.E. Nihat Zeybekci, Minister of Economy of the Republic of Turkey, to H.E. Dr. Salman Ali Al-Jumaili, Minister of Planning and Acting Trade Minister of the Republic of Iraq during their meeting on 1 February 2018, in Ankara.

The Turkish Side informed the Iraqi Side on problems faced by Turkish businessmen in Iraq and conveyed a non-paper to the Iraqi Side in this regard.

2.1. Private Sector Cooperation

The Turkish Side conveyed the willingness of Foreign Economic Relations Board of Turkey (DEİK) to organize the Turkish-Iraqi Business Council Meeting in cooperation with the Federation of Iraqi Chambers of Commerce (FICC) in Baghdad in fall 2018.

The Turkish Side also proposed to hold a Forum on “Reconstruction of Iraq and Investment Opportunities” in Turkey in the last quarter of 2018.

The Turkish Side offered to activate the Working Committee Agreement between the Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey (TOBB) and the Federation of Iraqi Chambers of Commerce signed on 23 November 2014.

2.2. Multilateral Issues

2.2.1. World Trade Organization (WTO)

Both Sides pointed out the positive impact that would be brought by the accession of Iraq to the World Trade Organization (WTO) and to this end, the Turkish Side proposed to provide technical assistance and capacity building to Iraq in multilateral negotiations.

2.2.2. Intra-OIC (Organization of Islamic Cooperation) Trade

Both Sides emphasized the importance of enhancing the intra-OIC (Organization of Islamic Cooperation) trade. The Turkish Side invited Iraq to sign and ratify the Protocol Preferential Tariff Scheme (PRETAS) and the Protocol on Rules of Origin at the earliest possible time.

2.3. Consulting and Contracting Services

Both Sides, considering the importance of cooperation on construction and engineering consultancy services sectors, agreed to encourage their companies as well as their relevant institutions for further collaboration.

In this regard, the Turkish Side underlined that Turkish firms undertook important infrastructure and superstructure projects in Iraq in the last decade and declared its willingness to continue its active participation in the reconstruction program of Iraq.

The Turkish Side informed the Iraqi Side that Turkish Standards Institution is ready to provide Third Party Inspection/Surveillance Services and Project Management Consultancy (PMC) in Iraq.

2.4. Payment Claims by Turkish Companies

The Turkish Side expressed that there are ongoing claims of numerous Turkish companies for payments resulting from various contracts of sales of goods and/or services to different Iraqi public authorities as well as interrupted projects due to deteriorations in security conditions in certain parts of Iraq.

The Iraqi Side agreed to review these claims in a prompt manner and cooperate for amicable solutions.

The Iraqi side expressed that there are numerous financial claims against Turkish companies by the Iraqi Ministry of Finance and Ministry of Agriculture to be settled.

2.5. Border Trade Arrangement (BTA)

Both Sides stated that the Border Trade Arrangement, which constituted an efficient trading system in the 2000s due to the circumstances of the time, is no longer needed and shall be terminated at the earliest possible time.

Referring to the meeting held on 23 March 2017 in Baghdad, the Turkish Side expressed that documents regarding payments yet to be confirmed by SOMO were presented to the General Secretariat of the Council of Ministers on 30 May 2017 and requested to receive the evaluation of the Iraqi Side on the submitted documents within a month in order to realize a fruitful technical meeting to finalize the BTA system.

The Iraqi Side called on the Turkish Side to urge Turkish companies to complete the unimplemented contracts signed before 2003 by which values of those contracts were paid to the Turkish companies by SOMO.

The Turkish Side requested the list of the Turkish companies, which have not completed their contracts.

Both Sides agreed to hold a meeting to review and settle the BTA account.

2.6. Pre-shipment Inspections, Product Safety and Quality

The Turkish Side welcomed Iraq's membership to the Standards and Metrology Institute for the Islamic Countries (SMIIC), and addressing the significance of work on halal standards, certification and accreditation with the ultimate purpose of ensuring the contribution of halal certified products and services to the economic and commercial relations between the two countries, emphasized its determination to maintain bilateral cooperation under SMIIC.

Both Sides agreed on the urgent need for the establishment of a global halal accreditation system under SMIIC in order to provide a basis on which trust on halal certificates will be secured, the barriers before the trade of halal certified products and services will be removed and the mutual recognition of halal certificates will be enabled.

The Turkish Side provided information on the Halal Accreditation Agency (HAK), which was established with the aim of contributing to the formation of halal accreditation system under SMIIC, and the accreditation of halal conformity assessment bodies functioning in Turkey and all around the world, and requested Iraq to recognize the halal certificates issued by conformity assessment bodies accredited by HAK.

The Turkish Side expressed HAK's readiness to provide any kind of contribution and support to the accreditation of the halal conformity assessment bodies in Iraq, once it starts its accreditation services.

Both Sides also emphasized their determination for the development of technical cooperation between the two countries regarding halal standards, certification and accreditation and taking joint action at international and regional platforms.

Both Sides agreed to assign the Turkish Standards Institution (TSE) as the sole institution in Turkey for carrying out pre-shipment inspection services for products exported from Turkey to Iraq.

Both Sides agreed on the conclusion of the standardization work commenced with a view to removing barriers for Turkish export products entering Iraq within 1 month (starting as of 4 May 2018), arising from pre-shipment inspection practices, and on granting direct access to the products which conform to standards that are found to be mutually compatible and which bear TSE certificate, without being subject to additional inspections.

Emphasizing the understanding reached between the two countries on the development of technical cooperation in the fields of product safety, technical regulations, conformity assessment procedures, standardization, accreditation and metrology, Both Sides agreed to conclude as soon as possible the draft "Protocol on the Establishment of a Consultation and Cooperation Mechanism on Product Safety and Technical Barriers to Trade Between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Iraq" and draft "Memorandum of Understanding between Turkish Standards Institution (TSE), the Government of the Republic of Turkey and Iraq's Central Organization for Standardization and Quality Control (COSQC), the Government of the Republic of Iraq in the fields of Standardization and Conformity Assessment" conveyed by the Turkish Side.

2.7. Non-Tariff Barriers to Trade

The Turkish Side restated that the procedure applied by Iraq to Turkish exporters regarding the requirement of having their documents approved by the Iraqi diplomatic missions in Turkey, is against the spirit of Article 8 of the Comprehensive Economic Partnership Agreement signed in 2009, which foresees the elimination of non-tariff barriers in bilateral trade.

The Iraqi Side stated that this agreement has not been ratified in Iraq yet.

With a view to establish close economic relations between the two countries, the Turkish Side underlined the importance of fair treatment of businesses from both countries. In this context, the Turkish Side stated that the terms and conditions of the tenders opened in Iraq, especially the origin criteria, are designed or interpreted in a way that unfairly excludes Turkish products. In this respect, the Turkish Side reiterated its request regarding the termination of the said discriminatory treatment towards Turkish products.

In this context, Both Sides agreed to simplify bureaucratic procedures to increase market access opportunities in a mutually beneficial way.

2.8. Banking

Both Sides acknowledged the importance of the banking sector in facilitating and improving bilateral trade and economic relations and agreed on sharing knowledge and expertise in this field. Within the framework of the Memorandum of Understanding signed between the

Banking Regulation and Supervision Agency of Turkey and the Central Bank of Iraq in December 2011, Both Sides agreed to enhance supervisory cooperation in banking.

The Turkish Side informed the Iraqi Side that;

- Turkish Banks cannot freely withdraw money from their accounts in the Central Bank of Iraq Arbil Branch since December 2014 and requested the assistance of the Iraqi Side regarding this issue,
- the Central Bank of Iraq imposes arbitrary fines to Turkish Banks with indistinct justifications and Turkish Banks face serious difficulty in finding a correspondent,
- Turkish business people face difficulties in transferring money through the Iraqi banking system.

The Iraqi Side clarified that these procedures include all banks that have irregularities and do not apply on specific banks.

The Turkish Side conveyed the Turkish Central Bank's (TCB) desire to recommence discussions regarding the process of collecting the Iraqi Central Bank's debts amounted to 1.555.630.401,27 US Dollars as of 31 July 2016 to TCB and to obtain the Iraqi Central Bank's approval for altering the interest rate for the mentioned debt. In addition, the Turkish Side requested from the Iraqi Side to take a step for discharging 253.989,10 US Dollars from the Central Bank of Turkey which was transferred by the Ministry of Foreign Affairs of the Islamic Republic of Iran to Iraq's Embassy in Tahrán on 15 October 1987.

The Turkish Side stated that there is room for improvements in the Iraqi banking system to allow efficient transfer of funds and expressed its readiness to provide technical support in the form of training and exchange of experience.

The Turkish Side pointed out that Turkish Banks operating in Iraq would not participate in the fund of the deposit insurance company established by The Central Bank of Iraq.

The Turkish Side also stated that the participation of the branches of foreign banks operating in Iraq, to the Joint Banking Loan Fund (Loan Fund) to be established by the Central Bank of Iraq should be voluntary and proportional to its total assets and the discharge from the Fund should be possible at will.

Both Sides agreed to hold a meeting with the participation of Central Bank of Iraq, Central Bank of Turkey and Turkish banks operating in Iraq as soon as possible, not later than the third quarter of 2018.

2.9. Privatization & Public-Private-Partnership

The Turkish Side stated that the Turkish Privatization Administration is ready to share its experience with its Iraqi counterpart via providing technical assistance in the form of training courses primarily in energy, petroleum, petrochemicals, sea and air ports, infrastructural works and other services and industrial sectors and assisting preparation of legal framework and technical specifications of infrastructural works such as toll motorways, bridges, railway and high speed train track construction, hospitals and health installations, sea and airports under public-private partnership.

SECTION II Transportation, Communication and Customs

1. Transportation

a. Land Transportation and Railway

Both Sides agreed to start the negotiations of the Combined Freight Transport Agreement in the second half of 2018. To this end, the Turkish Side will prepare and submit a draft Agreement for the consideration of the Iraqi Side.

The Turkish Side urged the Iraqi Side to be party of UN Transport Agreements and Conventions with a view to improve standardized and safer international transport operations in the region. To this end, the Turkish Side proposed to cooperate on the requirements of particular UN Agreements such as the European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road (ADR) and the Agreement on the International Carriage of Perishable Foodstuffs and on the Special Equipment to be used for such Carriage (ATP) in order to increase the volume of bilateral trade of cargoes regulated by the said Agreements. The Turkish Side also proposed to provide training courses and seminars in order to assist Iraqi authorities after Iraq becomes a party to the mentioned agreements.

The Turkish Side expressed its willingness to present draft MOUs to the Iraqi Side regarding the transportation of dangerous goods and perishable foodstuffs.

Both Sides expressed their willingness to cooperate in revitalizing the railway network connecting Turkey and Iraq, including direct railway connection between Turkey and Iraq and any other railway projects in both countries, in order to facilitate economic, commercial and social interaction.

The Turkish Side expressed the readiness of the Turkish State Railways (TCDD) to share knowledge and experience with Iraqi Railways (IRR) and to supply railroad rollingstock such as coaches and freight wagons, mainline and shunting locomotives etc. upon request.

Both Sides agreed to study the possibility of operating road travel between Baghdad and Istanbul for passengers by the fleet of the Iraq State Company for Passengers and Delegations which has adequate experience in International Transport area, and nominating International Turkish companies specialized in Passenger Transport to operate their buses in this project.

Both Sides expressed their willingness to hold Turkish-Iraqi Joint Committee Meeting on Road and Railway Transport at the possible earliest time.

b. Civil Aviation

Both Sides stated their pleasure regarding the negotiations between their civil aviation authorities that took place during the Air Services Negotiation Event (ICAN) 2017 and decided to encourage the said authorities to get together as soon as possible to increase the number of flights between Turkey and Iraq and to commence scheduled flights to new destinations.

Both Sides agreed to finalize all necessary actions for the signing of the agreements in the field of air transportation.

The Turkish Side requested from the Iraqi Side that royalty charges (10-15 thousand US dollars) taken for charter cargo flights be abolished. The Turkish Side also requested from the Iraqi Side that the permission obtainment requirement from the Iraqi CAA 72 hours prior to the scheduled cargo flights be revised. The Iraqi Side proposed to hold a meeting between the heads of the civil aviation authorities of both countries to discuss these issues.

c. Maritime Transportation

The Iraqi Side asked the Turkish Side the possibility of providing facilitating the measures of giving permission to the Iraqi seafarers working on the vessels using the Iraqi Flag to enter into Turkish Ports. The Turkish Side informed the Iraqi Side that in line with the Maritime Agreement between the two countries signed on 3 April 1988 in Baghdad, there are no restrictions for Iraqi seafarers working on vessels with Iraqi Flag for entering into Turkish Ports as long as their names are entered in the vessels crew list and in the list of personnel handed over by the master of the vessel to the port authority.

The Iraqi Side asked the support of the Turkish Side to Iraq in the International Maritime Organizations to recognize Iraqi maritime certificates.

2. Communication

Both Sides agreed to connect their fiber optic cable systems in order to provide connection between Turkish and Iraqi communication systems to the extent possible.

The Iraqi Side expressed its desire to benefit from the experiences of the Turkish state companies and to cooperate with these companies in order to develop fiber optic cable systems projects at international standards in the fields of information technologies and communications.

Both Sides expressed their willingness to activate the Memorandum of Understanding signed on 15 October 2009.

3. Border Gates and Customs

The Turkish Side proposed that transit traffic should be freely conducted throughout Iraq and Turkey. In this regard, the Turkish Side invited relevant Iraqi authorities for examining the current transit surveillance system that is used by Turkish Customs. The Turkish Side also proposed training, experience sharing and possible technology transfer to the Iraqi Side.

Taking into consideration the significance of providing prompt service at border gates, Both Sides agreed to take all necessary actions in order to improve the capacity of the Ibrahim Khalil-Habur Border Gate.

The Turkish Side informed the Iraqi Side that the internal Customs Control Point in Safra damages bilateral trade and Turkish exporters face double taxation charges since they pay their taxes at the Habur Customs Gate and requested the timely solution of the double taxation problem. The Iraqi Side informed the Turkish Side that the Government of Iraq will take over

responsibilities of Ibrahim Khalil border gate soon and after that the double taxation problem will be solved.

As the recent developments point to the imminent need of finalizing studies for opening new land and rail border gates on the west side of Ibrahim Khalil-Habur Border Gate between the two countries, Both Sides agreed on organizing a meeting in two months and accelerating the work on the opening of a new land border gate in order to enhance trade and diversify trade routes.

SECTION III

Energy, Water, Industry, Science & Technology and Agriculture

1. Energy

Both Sides agreed to cooperate in the fields of renewable energy and energy efficiency.

Both Sides agreed to increase mutual cooperation in order to finalize 400 kV Mosul (Iraq) – Cizre (Turkey) interconnection line and related technical studies, which will increase the electricity transfer capacity between Turkey and Iraq.

The Turkish Side also stated the readiness of Turkish companies to provide electricity to Iraq both from sea and from land, in light of similar past operations.

Both Sides stated their support on the construction of new 46 inch pipeline from Kirkuk oilfields to Turkish border and their intention to implement the new pipeline at the soonest time possible.

Both Sides agreed to encourage the Turkish companies to participate in the oil industry projects of Iraq.

2. Water

Both Sides expressed their appreciation for the activities carried out by the five working groups (“Gauging”, “Dams”, “Water Quality”, “Education”, “Combating Desertification-Sand and Dust Storms”), which were established within the framework of the Memorandum of Understanding on Water dated 25 December 2014 via knowledge and experience sharing and their willingness to develop and continue cooperation.

Within this framework, Both Sides stated their intention to invite Turkish companies to the construction and rehabilitation works of water facilities in Iraq.

Considering the importance of the water issue, Both Sides agreed upon the continuation of the meetings and discussions by the relevant Ministries with the intention to reach a mutual understanding. Within this framework, the relevant Ministries of the two countries will meet before the end of 2018 to determine a timeframe.

3. Industry

Both Sides agreed to share know-how and experience regarding national policies and the integration of industry and technology towards development of local industrial capabilities.

Both Sides underlined the importance of cooperation in the field of SMEs and stated their willingness to organize events and share knowledge and experience regarding SMEs. In this context, the Turkish Side requested a response from the Iraqi Side regarding the draft Memorandum of Understanding that was submitted during the 17th Session of the Joint Economic Commission Meeting in Baghdad in 2015.

The Iraqi Side expressed its desire to have joint cooperation on reforming and restructuring of state-owned enterprises which belong to Ministry of Industry and Minerals of Iraq.

4. Agriculture

Both Sides affirmed the importance of exchanging knowledge and experience between the producer organizations of both countries and analyzing joint investment opportunities in this field.

The Turkish Side proposed to;

- cooperate on dairy and dairy products trade, viticulture, orcharding, vegetable cultivation,
- cooperate on aquaculture and exchanging know-how,
- cooperate on field crops research via exchange of experts and materials,
- develop projects with the seed sector representatives and enhance cooperation on harmonizing the legislation of the two countries regarding the seed sector,
- eliminate technical barriers to trade in the field of agriculture.

Both Sides agreed to hold a meeting to activate the Memorandum of Understanding on Cooperation in the Veterinary Field signed on 15 October 2009 in Baghdad as soon as possible.

SECTION IV

Technical Cooperation, Health, Environment and Urban Development, Meteorology and Seismology, Culture and Tourism, Social Security, Youth and Education

1. Technical Cooperation

Both Sides expressed their contentment for the signing of the MoU on Technical Cooperation between TİKA and the Ministry of Planning of Iraq on 15 March 2018 by Iraq and 18 April 2018 by Turkey which will enhance technical cooperation between the two countries.

The Turkish Side will send the signed MoU through diplomatic channels.

The Turkish Side stated it has already conducted projects on education, agriculture, health environment and urban development in Iraq and stated its readiness for experience-sharing and capacity-building programmes with the Iraqi Side.

2. Health

Both Sides noted with satisfaction the visit of H.E. Adeelah Hammood Hussein, Minister of Health of Iraq to Turkey on 6-10 February 2018.

The Turkish Side stated that it has completed the ratification process of the "Memorandum of Understanding between the Ministry of Health of the Republic of Turkey and the Ministry of Health of the Republic of Iraq on Cooperation in the Field of Health" signed on 15 October 2009 in Baghdad in 2017 and requested from the Iraqi Side to ratify the mentioned MoU in order to commence a closer cooperation.

The Turkish Side underlined the fact that Turkey has become a member of the Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme (PIC/S) as of 1 January 2018 and requested from the Iraqi Side to place Turkish pharmaceutical sector into category A.

3. Environment and Urban Development

The Turkish Side expressed its desire to initiate technical cooperation in the field of construction works including project management, building safety, knowledge-sharing, engineering education, building inspection and damage assessment, debris removal and infrastructure coordination works within scope of disaster management.

The Turkish Side proposed to take necessary actions in order to develop cooperation between the relevant organizations of Both Sides and exchange expertise in the fields of upper-scaled spatial planning, urban development policies for sustainable cities, rural area planning, urban renewal projects and risk assessment.

The Iraqi Side requested to strengthen the cooperation in the fields of treatment of drinking and sewage water, recycling and waste management with the Turkish Side.

4. Meteorology and Seismology

Both Sides decided to cooperate via exchanging experience between the two countries through holding training courses and workshops in the field of meteorology and seismology.

5. Culture and Tourism

Both Sides noted with satisfaction the completion of the negotiation of the Memorandum of Understanding (MoU) on Cultural Cooperation between the two countries and agreed to sign the MoU at the earliest possible.

The Iraqi Side proposed to activate the Agreement on Tourism between the two countries signed in 1966 through an Implementation Plan.

The Iraqi Side proposed to cooperate in the field of tourism by exchanging experience and information.

For increasing their cooperation in the field of culture and tourism, Both Sides agreed to;

- encourage their travel sectors to arrange workshops and info tours in both countries,
- encourage visits of journalists, media representatives, film crews, tour operators, airway company representatives etc. in order to increase tourism demand in both countries,
- exchange tourism statistics/documents and encourage exchange of experts in both countries,
- exchange of information and experience in the field of vocational tourism training.

6. Social Security

Both Sides expressed their common intention to begin negotiations for a social security agreement between the two countries to guarantee the social security rights of their citizens.

In addition, Both Sides expressed their common desire to cooperate in the fields of labor, social security and employment between their relevant Ministries.

The Turkish Side will send draft texts of memorandum of understanding and social security agreement to the Iraqi Side through diplomatic channels within a month.

7. Youth and Sports

Both Sides agreed to negotiate a memorandum of understanding between the two countries in the field of youth and sport in order to strengthen the bilateral relations in this field.

8. Education, Higher Education, Science and Technology

Both Sides expressed their willingness to cooperate in the fields of education, higher education, science and technology.

The Turkish Side underlined the importance of encouraging Iraqi students to obtain scholarships to study in Turkish universities in different specialization for graduates and undergraduates within the framework of the Memorandum of Understanding for Cooperation in the field of Higher Education signed on 7 January 2017.

The Turkish Side stressed the importance of the recognition of Turkish universities by Iraqi national authorities for increasing the number of Iraqi students studying in Turkish universities and cooperation opportunities between the universities of Both Sides. Both Sides agreed to further cooperate in the recognition of Turkish universities by the Iraqi Side.

The Iraqi Side will study the possibility of the Turkish Side's request to increase the number of recognized Turkish universities.

The Turkish Side informed the Iraqi Side that the selection and placement process of Iraqi higher education and research candidates applying for programmes in Turkey are assessed within the framework of 'Turkey Scholarship' legislation. The Turkish Side also added that it

would be beneficial to organize informative events for Iraqi candidates in order to obtain utmost benefit from the scholarships given by the Presidency for Turks Abroad and Related Communities.

The Turkish Side proposed to cooperate on organizing programmes within the framework of common cultural and historical figures, exchanging cultural delegations and cultural elements and connecting relevant institutions.

Within the framework of the Turkey-Iraq common historical studies, the Turkish Side proposed to facilitate the use of archives, museums and libraries and to exchange documents, students and researchers in both countries.

The Turkish Side proposed to organize visits for the relevant institutions which conduct diaspora studies in order to exchange knowledge and experience and to assess the fields of possible cooperation.

Both Sides agreed on finalizing the negotiations on the "Memorandum of Understanding for Cooperation in the Field of Education" and signing it as soon as possible.

Both Sides agreed to hold the 19th Session of the Turkish-Iraqi Joint Committee for Economic and Technical Cooperation in Baghdad, in 2019, on a date to be determined through diplomatic channels.

Done and signed in Ankara on 4 May 2018, in two originals in the Turkish, Arabic and English languages. In case of divergence the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF TURKEY**

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF IRAQ**

Bülent TÜFENKÇİ
Minister of Customs and Trade

Ibrahim AL-JAAFARI
Minister of Foreign Affairs

TURKISH DELEGATION

H.E. Bülent TÜFENKCI	Minister of Customs and Trade
Fuat KASIMCAN	Head of Technical Delegation
	Deputy Director General, Ministry of Economy
Ali Rıza GÜNEY	Deputy Director General, Ministry of Foreign Affairs
E. Aysun ÖZKAZANÇ	Deputy Director General, Ministry of Energy and Natural Resources
Ergün ÜZÜCEK	Deputy Director General, General Directorate of State Hydraulic Works
Muhammed Mustafa İZGEÇ	Deputy Director General, TEİAŞ
M. Talha PAMUKÇU	Deputy Director General, BOTAŞ
Fatih YAMAN	Deputy Director General, TPIC
Pınar YALÇIN BASTIRMACI	Head of Department, Ministry of Economy
Efe CEYLAN	Head of Department, Ministry of Foreign Affairs
Zeynep Savaş SUCA	Head of Department, Ministry of Foreign Affairs
Subutay YÜKSEL	Head of Department, Ministry of Foreign Affairs
Ayşegül YERDEŞ	Head of Department, Ministry of Economy
Gökhan ÖRNEK	Head of Department, Ministry of Economy
Adem YAZICI	Head of Department, Ministry of Customs and Trade
Zeynep ÖÇGÜDER	Head of Department, Ministry of National Education
Taner KİMENCE	Head of Department, Ministry of Forestry and Water Affairs
Doç. Dr. Bilge Kağan ÖZDEMİR	Head of Department, Council of Higher Education
Başar KARAMAN	Head of Department, Turkish State Railways
Çetin KARA	Director of Revenue Administration, Revenue Administration
İlhami AKTÜRK	Head of Certification Unit, Turkish Standards Institution (TSI)
Niyazi SECGİN	Head of Standard Preparation Unit, TSI

Nefise Betül HİDİROĞLU	Head of Global Business Development Unit, TSI
Dr. Özlem ŞENOL	Chief of Section, Ministry of Forestry and Water Affairs
Mustafa Kemal ÖZCAN	Chief of Section, General Directorate of State Hydraulic Works
Lalenu İRDEM BİRANLI	Chief of Section, TPAO
Halim ÇAKMAK	Chief of Section, TPIC
Yasemin AKYÜREK	Chief of Section, Turkish Medicines and Medical Devices Agency
Çağlayan YILDIZ	Expert, Ministry Energy and Natural Resources
Selen GİYİM	Unit Manager, Ziraat Bank
M. Levent APARI	Chief Expert, Banking Regulation and Supervision Agency
Aziz TOPRAK	Coordinator, Foreign Economic Relations Board
Nejla TUĞRUL	Foreign Trade Expert, Ministry of Economy
Seda KOCABAŞ	Foreign Trade Expert, Ministry of Economy
Göksu TÜLÜMEN	Foreign Trade Expert, Ministry of Economy
Abdullah OSKAY	Foreign Trade Expert, Ministry of Economy
Aysin ERSOY	Foreign Trade Expert, Ministry of Economy
Ganime BOZKURT	Foreign Trade Expert, Ministry of Economy
Nuh ÜSTÜN	Foreign Trade Expert, Ministry of Economy
Ahmet Necati MACAROĞLU	Maritime Expert, Ministry of Transportation, Maritime Affairs and Communications
Safiye ATAKUL	Expert, Ministry of Transportation, Maritime Affairs and Communications
Mevlüt BUYRAZ	Expert, Ministry of Youth and Sport
Yavuz İlkan KARAHAN	Expert, Ministry of Customs and Trade
Osman ÖZDEMİR	Expert, Ministry of Forestry and Water Affairs
Muhammed ÜNAL	Expert, Turkish Cooperation and Coordination Agency
M. Akif ATAMAN	Expert, Higher Education Institution
Merve Deniz BERKSOY	Expert, Revenue Administration
Numan KODAL	Expert, Ministry of Labor and Social Security

Fusun TATAROĞLU	Expert, Ministry of National Education
Gülperi TAŞLIYURT	Engineer, Ministry of Food, Agriculture and Livestock
Gülçin YEŞİLOVA	Engineer, Ministry Food, Agriculture and Livestock
Dr. Mine KEREK	Engineer, Ministry of Forestry and Water Affairs
Özgü KAŞMER	Expert, Ministry of Environment and Urbanization
Mehmet Emin GÜZEL	Engineer, Ministry of Transportation, Maritime Affairs and Communications
Murat UÇAR	Engineer, Turkish State Railways
Burcu Yolaçan HIZLI	Expert, Ministry of Forestry and Water Affairs
Erdoğan CEVHER	Expert, Ministry of Science, Industry and Technology
Sunal YÜKSEL	Expert, Ministry of Health
Mehmet SERİN	Expert, Ministry of Culture and Tourism
Hasan Selçuk SAÇCI	Expert, Central Bank of the Republic of Turkey
D. Arda ÜLGEN	Third Secretary, Ministry of Foreign Affairs
Aslı Esmâ KARACA	Pharmacist, Turkish Medicines and Medical Devices Agency
Aykut GENÇ	Assistant Expert, Ministry of Transportation, Maritime Affairs and Communications
Tunahan ÖZDEMİR	Assistant Expert, Central Bank of the Republic of Turkey
Tuncer DİNÇERGÖK	Foreign Affairs Adviser, State Hydraulic Works
Şule Nur SARPER	Assistant Expert, The Scientific and Technological Research Council of Turkey
Dilek GÜLHAN	Foreign Affairs Adviser, State Hydraulic Works

IRAQI DELEGATION

H.E. Ibrahim Al JAAFERI	Minister of Foreign Affairs
Mahdi Rashid MAHDI	Head of Technical Delegation General Director, Minister of Water Resources
Dr. Hussein Mahmood AL KHATEEB	Ambassador of the Republic of Iraq to Turkey
Ambassador Ouday Musa HAYRALLAH	Head of Neighboring Countries Department Ministry of Foreign Affairs
Qays Saad Hasan ALAMERI	Ministry of Foreign Affairs
Edham Mohammed EDHAM	General Director, Ministry of Planning
Farid Jadir SADIK	General Director, Ministry of Oil
Mohamed Ali THEAB	General Director, Ministry of Industry
Salam Jebur SALLWM	General Director of Railroads Company, Ministry of Transportation
Fadel Abas HUSIN	General Director, Ministry of Electricity
Falah Husian SHAKER	General Director, Ministry of Culture
Ali Mohammed MAHMOOD	General Director, Ministry of Telecommunications
Samer Ibrahim BASHIKA	General Director of Planning, Ministry of Construction and Housing
Ammar Mousa KADHIM	General Director of Water Department, Baghdad Municipality
Amar Taha LATEF	Ministry of Higher Education
Muhsen Abd Ali SHLAGA	Ministry of Higher Education
Layth Hasan ABDULKARIM	Ministry of Foreign Affairs
Yasin DAHHAM	Embassy of Iraq in Ankara
Hasan Saleh ALSAFAR	Deputy General Director, Ministry of Water Resources
Uday Assad KHAMAS	Embassy of Iraq in Ankara

Hussam Hamid MAHDI	Ministry of Foreign Affairs
Gofar Khudhur OMAR	Ministry of Foreign Affairs
Tharwat Akram SALMAN	Commercial Attache Embassy of Iraq in Ankara
Naheda Azez MAJAAD	Director, Central Bank
Thamer Ghani SHUKUR	Senior Director, Ministry of Finance
Zaid Kamil MAHMOWD	Ministry of Trade
Methaq Abdhusein OBIAD	Director, Ministry of Agriculture
Amar Taha LATEF	Ministry of Higher Education
Ibrahim Fadhil YAHIA	Embassy of Iraq in Ankara
Duraïd Othman MAHMOWD	Iraq Chamber of Commerce